DIARI CATALA
DE
Avisos, Noticies y Anuncis

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Barcelona { Edició vespre 1 ptes. mes
Barcelona { Edició matí. . 1 » »
Espanya . . . . 4'50 ptes. trim.
Unió postal. . . . . . 9 » »
Paquet de 30 números. . 90 céntims.

La Veu de Catalunya

5 cent.

Redacció y Administració:
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMPTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184

Anuncis, esqueles, comunicats, y reclams a preus convencionals. Pera la edició del vespre s'admeten esqueles mortuories fins a les sis de la tarda. Pera l'edició del matí, fins a les tres de la matinada.

Any XXII núm. 4,785 — Barcelona: Dijous 12 de setembre de 1912 — Edició del VESPRE

SANT DEL DIA: Sants Teódul y Leonci, mrs.
Sant de demà: Sts. Eulogi y Maurici, bis.— **Quaranta Hores:** A la iglesia de Sta. Madrona (carrer Calabria, cantonada Corts).—Hores de exposició: De les 9 del matí a 2/4 de set de la tarda.—**Demà:** A la mateixa iglesia.—**Cort de María:** Ntra. Sra. del Pilar, a St. Jaume.—**Demà:** Nostra. Sra. de la Victoria, a St. Francisco de Paula.—**Missa d'avuy:** El Santíssim Nom de la Im. Verge María, c. blanch.-**La de demà** Dia sisè de la infra-octava de la Nativitat de la Im. Verge María; c. blanch.—**Adoració nocturna:** Dissapte, dia 14. Torn de Sant Joseph Oriol.

Observatori Meteorológich de la Universitat.—Director: E. Alcobé. — 11 de setembre
HORES D'OBSERVACIO: 9 matí y 4 tarda.—Baròmetre a 0' y al nivell del mar: 762'77; 762'75.—Temperatures: Màxima, 23'0 sol; 19'7 ombra.—Mínima: 14'4 ombra; 10'2 reflector.—Temperatura a la ombra: 15'9; 18'3.—Pluja a les 24 hores: 0'30—Aigua evaporada en milímetres: 2'82.—Graus d'humitat: 75; 68.—Direcció del vent: NE.; SSE.—Velocitat del vent: 3'9 km.—Estat del cel: plujós. cobert.—Núvols. Classes: K. N.; C. K. N.—Cantitat: 0'1; 0'8.
Sortida del sol: 5'27. — Posta: 6'8. — Sortida de la lluna: 9'7 m. — Posta: 7'33 t.

J. Marsans Rof y Fills
Valors, Cupons, Giros, Cambi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

El Dr. Farré Pijoan ha traslladat son domicili y consultori clínich a la **Rambla del Centre, 7, pral.** De 4 a 5 y de 6 a 8.

PEUGEOT
250
pessetes
Representants exclusius:
F. S. ABADAL Y C.ª-Aragó, 239 al 245

Aigua "Estrella"
Mineral natural, alcalina gaseosa. Excelent pera la taula. Dels manantials de la *Societat Anónima* **«Vichy Catalán».** Superior y més económica que totes ses similars.
Demanis per tot arreu en ampolles y mitjes ampolles
Administració: Rambla de les Flors, 13, entressol - Barcelona.

ANÓNIMA CLAUDIO DURAN
Construccions MONIER
Ronda Sant Pere. 44, baixos

Sostres de CIMENT ARMAT ab revoltons de guix
Patent núm. 51.570. — Economía, resistencia, depressa en construir Dipòsits. Canonades, Ponts, Edificis industrials y tota mena de construccions ab ciment armat

Terreno céntrich a Sant Martí en venda, 280.000 pams, formant un solar urbanisat, ab tres fatxades entre la carretera de Mataró y carrer de Llull y Rambla del Triomf y carrer de Luchana.
Informarà: Passeig de Gracia, núm. 105, pral.

Futurs de cotó **A. Gabarró García, — Lauria, 33.** Telèfon 2.694. S'executen ordres als mercats de Liverpool, Nova-York y Nova Orleans. — Demanin follet explicatiu y detalls

Ensenyança Dibuix y Pintura
Academia Baixas - Pí, 1, 1.er
Classes Dibuix y Pintura especials pera l'ingrés en les Escoles Belles Arts, Arquitectura, Enginyers, Militars y Escola Terrassa ab els mateixos models de dites Escoles. Classes de dibuix geomètrich y composició decorativa pera artistes decoradors, dibuixants teixits, ebanistes, lampistes, paletes, etc. Classes model del natural, classes especials pera senyoretes, de dia y de nit.

DR. BALCELLS dels Hospitals de París. **Estómach y RAIGS X.** — Clarís, 74. — De 2 a 4. Budells

EL SIGLO
GRANS MAGATZEMS
GRAN EXPOSICIÓ
y venda de
Articles pera Colegial
Dilluns 16 de setembre y dies següents
UNIFORMES PERA'LS COLEGIS
de Sant Ignasi (PP. Jesuites), Escoles Pies, Germans de la Doctrina Cristiana, Liceu Políglota, etc.
Gorres uniforme, devantals, abrichs, calçat, samarretes, mitjons, trajos de punt, perfumería, necessers condicia, estotxos de coberts en plata y metall blanch, capses compassos, capses dibuix, capses pintura, llibretes, plomes, llapis, cartipassos, paper, quaderns, plumiers, etc.
ARTICLES PERA CAÇADOR
Trajos, bruses, capes, gorres, espardenyes. sarrons, cananes, collars y cadenes pera gossos, ampolles THERMOS, gots, etc.
Preus excepcionals que regiràn sols durant els dies d'Exposició

CONTRA:
JAQUECAS, NEURALGIAS
DOLORES NERVIOSOS
REGLAS DOLOROSAS
LAS OBLEAS DE
ALGOCRATINE
CONSTITUYEN el TRATAMIENTO
MÁS RÁPIDO
DE VENTA EN TODAS FARMACIAS
LANCOSME, 71, Avenue d'Antin, PARIS

Tusquets y C.ª S. en C. Banca Borsa.
Valors y cupons.—Rambla del Centre, 9

Adobs Espinás
Rambla del Centre, 37.—Fàbrica a Sans

Dr. Serrallach Vies urinaries. - De 12 a 2 y 6 a 7. Pelayo, 40. -C.ª econòmica, 7 a 9. Jovellanos, 9.

CONTRA LA TOS — ÈXIT ADMIRABLE
Aixarop del Dr. Villegas
(A BASE DE BROMOFORMO Y HEROINA)
Alivia el acte y cura tota classe d'efectes bronquials. Els catarrosos, els tísichs els asmàtichs, els dispnèichs y quants pateixin ronquera, fadiga o espectoració deuen usarlo com a remey radical, segur y exclusiu.
DEMÀNIS EN FARMACIES

SOBRE UNA ACTITUT

Orientació que s'imposa

El senyor Canalejas, ab una perseverancia digna de tot elogi y una tenacitat que demostra'l més absolut convenciment, segueix la seva campanya periodística en favor del projecte de lley de Mancomunitats. Y es digne de notarse aqueixa actitut del president del Consell de ministres, per quant d'ella se'n desprèn que la seva voluntat no fía rès a les circumstancies casuals del moment, sinó que vol arribar a l'obertura de Corts ab el terrer degudament preparat pera tenir les majors probabilitats possibles de dur avant la reforma, a la qual ha lligat la seva vida ministerial, el seu prestigi polítich y adhuch les seves personals relacions com a home públich.

Si la seva adhesió al projecte de les Diputacions catalanes no hagués obeit a altra cosa que a una conveniencia circunstancial, y si'l convertir després les aspiracions de Catalunya en un projecte de lley aplicable a tot Espanya no hagués estat més que una fòrmula per sortejar el compromís, podía molt bé'l senyor Canalejas eixir del pas sense apelar a rès mès que als recursos de la habilitat. En una paraula: podía «quedar bé» sense comprometres y adhuch guanyantse entre'l chor dels polítichs vells y revellits del caciquisme tradicional una popularitat que ha desafiat gallardament algunes vegades d'ençà que va ser plantejada la qüestió.

Però en lloch d'aprofitar les contingencies que li brindaven un seguit de victories artificials, ha preferit portar la seva actitut fins a les darreres conseqüencies, arribant a identificarse del tot ab el projecte de lley fins al punt de treballar per endomanar als demés el seu convenciment entusiasta.

L'actitut del senyor Canalejas al convertirse en paladí esforçat y, sobretot, convençut, de la reforma, no es la de un polítich espanyol de l'escola tradicional, perque en ella l'aspecte d'interés patriòtich sobrepuja granadament a les conveniencies personals o partidistes. De molts anys an aquesta banda, ben poques ocasions havíem tingut de comprovar un cas semblant. Es per això que el remarquem de manera especialíssima, senyalantlo com un episodi característich de l'evolució que ha d'operarse forçosament en les costums polítiques espanyoles, si es que's vol que'ls pobles de l'antiga Iberia ocupin en el concert internacional el lloch que'ls pertoca y del qual viuen foragitats per les errades de certs homes que, durant llarch temps, els han enfonzat en la ruina y el vilipendi, ja desde les altures del poder, ja desde'ls escòns d'una majoría acèfala.

Ara com ara els repatanis irreductibles van disminuint cada día. Però no n'hi hà prou de l'obra fatal de la mort, sinó que cal fer de més en més impossible l'existencia de tots aquells homes que, havent fracassat en tots els rams de la vida, se llencen a la política sense altra aspiració que la del medre personal, tal y com se llençen al conreu del «género chico» aquells literats de «botillería», cafetí y taverna, fracassats del gran art al que aspiraven y que creyen assolir a copia de begudes espirituoses y acudits verdejants.

S'ha de dignificar l'exercici de la política; se n'ha de fer lo que ha de ser pera bé de la patria: no un medi de satisfer necessitats o concupiscencies personals, sinó una tasca noble de sacrifici, d'abnegació, d'altruisme en bé del comú. Cal servir a la patria. Lo qual es molt distint de servirse'n.

Gràfiques

Avuy que'ls crítichs més aciensats senyalen un retorn a l'art decoratiu, no es extrany que prediquin, també, y constantin, l'aristocratització del art.

Res sol haverhi menys decoratiu que una democracia. Casi totes les repúbliques no tradicionals, o perduren ab una llisor y un encarcarament gairebé anglicans, o devenen una exagerada parodia del faust monàrquich.

Hont pot l'estiuejant comprovar això una mica, es en els setmanaris illustrats. ¿Hi hà més lamentable patxoca que la del bon Mr. Fallières passant revista al costat d'un hoste de sanch reyal?

Y per no mourens de casa—cosa molesta al perfecte estiuejant—mirem, si us plau, les revistes gràfiques. L'altre dia insertaven, en gros tamany, una fotografia del venerable senyor Perez Galdós entre les modistetes madrilenyes qui roden mon a despeses d'un rotatiu enginyós. Decididament, el futur president de la república espanyola no hi resta bé; al costat de les modistetes—ab tot y lo malmeses d'aquestes—fins resta inferior al bon burgès Mr. Fallières.

El més «smart» dels nostres lusòfils republicans fà un mal paper—tan malament com els molts que ha fet—comparat ab qualsevol modestíssim «pretendiente», borbónich y tot.

La monarquía, en cambi, ompla maravellosament aquest «rôle» tan necessari a tota societat normalment organitzada. Perque, en les ciutats civils no basta que hi hagi comerciants del segle XX, ni literats noucentistes, ni belles damiseles, ni curials a la moderna, ni capitalistes pródichs, ni apòstols incansables; hi calen, també, senyors ufanosos y decoratius, ab insignies y plomalls, pera donar una major sumptuositat a les processons y fer més solemnes els actes oficials. Y la selecció natural, habilíssimament els tria inútils per tota altra cosa, autòmates, ab el «bouquet» saborós d'un títol immerescut. Y aixís la comunitat ompla les festivitats sense magnes dispendis en enflocar patges y porrers y comparseries.

No més que la magnificencia reyal—quan els reis son autèntichs—es quelcom no purament adjectiu, quelcom ab valor propi, que vé a ser com el tò donat al ritme y a l'elegancia ciutadans.

Be's coneix prou lo lledesme d'aital dignitat, en que plau indistintament als savis y a la plebs ignorant, en que es igualment assaborida de les altes dames y de les modistetes crepusculars.

Per això no causa maravella que mentres el Rey d'Espanya es estat als «Picos de Europa», d'accessió difícil, hi comparegués nombre de camperols y de vehins per serli a la vora y que «passessin la nit al ras»—¿no té això un cert aire bíblich?—y que'ls estols, «de tant creixer, s'escampessin pels turons, per veure de prop el Rey quan tornés de cacera».

La faula dels dos pastors devinguda realitat. ¿No fà?

P.

Polítiques

D. Ignasi Prim de Balle

En sa casa pairal de Bordils ha mort el senyor don Ignasi Prim de Balle, hisendat y ex-diputat provincial de Girona. La seva mort ha causat un gran dol en totes les seves amistats. Era en la flor de la edat quan se podía esperar abondosos fruits de la seva activitat. Era un fervorós, un entusiasta dels ideals regionalistes que professà desde sa joventut, essent un dels fundadors del Centre Catalanista y la Confraría de Sant Jordi de la ciutat de Girona.

En cumpliment dels seus devers de ciutadanía acceptà els càrrechs de regidor del Ajuntament y de diputat provincial que cumplí honorablement.

El seu amor a Catalunya era tan arrelat al seu cor, com els sentiments religiosos que practicava fervorosament.

Que Deu li concedeixi la santa gloria y a sa familia una cristiana resignació y molts anys de vida pera pregar per l'ànima del difunt.

Varies

El senyor Sagredo ha visitat al governador, manifestantli que en vista de que circula el rumor de que ell se presenta per diputat a Mataró, se creu en el cas de manifestar que no es cert lo que's diu, y que ell no te res que veure ab la versió.

—Per acort de la Junta del Círcol Tradicionalista de la Riera de Sant Joan, la redacció del setmanari «La Trinxera» que estava domiciliada allí, ha mudat de local.

—En Lerroux ha vingut a Barcelona pera assistir a unes diligencies judicials.

També ha vingut l'Emilià Iglesias.

En Lerroux compta a Barcelona ab un nou orgue periodístich. Aquest es «La Prensa», que'l quefe del partit radical ha recomenat als seus amichs en una carta circular en la que justifica la recomenació en els següents termes:

«Considero necesaria para los intereses del partido la existencia de otro diario que, sin filiación concreta de radical, haga una política paralela a la nuestra, actuando, según los casos, de fiscal amistoso, de censor amable, y, en general, de propagandista y defensor discreto e imparcial de nuestra actuación en la vida local.»

—«El Progreso» diu que aquesta matinada, quan la manifestación catalanista anà, desde'l Teatre Apolo, a visitar la estàtua den Rafel de Casanova., la policía va agafar als senyors Tubau y Bertràn, redactors de «El Progreso» y Endeliz de «El Liberal».

—A la revista de tropes que passarà el Rey a Càdiz, quan les festes del Centenari de les Corts, hi formaràn 600 moros d'infantería y 200 de cavallería, que estaràn acampats als afores de la ciutat,

—Pel ministre de Gracia y Justicia s'ha interessat d'aquesta Audiencia una urgent relació dels presos y penats per assumptes socials y polítichs existents a les presons d'aquesta regió, y altra relació de les causes que per iguals motius s'estàn tramitant.

—Al acabar el diputat a Corts y director de «El Siglo Futuro» senyor Senante'l viatge de propaganda que actualment realisa a Valencia, farà una excursió per Catalunya, prenent part en el miting que organisa la Joventut integrista de Vich.

—Ab l'exprès d'aquest matí ha arribat de Madrid el diputat a Corts don Eugeni Montero y Villegas, fill del president del Senat.

—El diputat per Menorca, doctor Llansó, anirà la setmana entrant a Iviça, hont hi donarà una conferencia sobre la descentralisació administrativa de les illes Balears.

—La revista «Cataluña», en son darrer número, publica'l següent sumari: «Milá y Fontanals, per La Redacció.—Milá catalanista, per Joseph Carner.—Conmemoraciones-El monument á Milá, per Miquel S. Oliver.—Discurso del doctor Torras y Bages (traducció).—Discurso del doctor Rubió y Lluch (fragments traduits).—Milá y Fontanals como crítico literario: Moral literaria.—Contraste entre la escola escéptica y Walter Scott. —Milà y Fontanals como filólogo: La literatura itailana y la catalana.—Milá y Fontanals, poeta: La Cansó del Pros Bergat (segona part).—La complanta den Guillém».—Pequeña glosa á una poesía extraordinaria, per Joseph Morató.—Una edición interesante. Los «Deberes del Hombre» de Silvio Pellico, traducida por Milá y Fontanals, per R.—Dos capítulos de la obra: Necesidad y valor del deber. Alta idea de la vida y fuerza de alma para morir, por Silvio Pellico (Milà y F. traducció).—Enseñanza profesional: El VIII Curso de Expansión comercial en Barcelona, el año 1914, per R.—Crónica internacional: La proposición Berchtold, per Kar.—Desde Inglaterra.—La España de los artistas.—El ideal ibérico, per Daniel Martínez Ferrando.—La Semana: Nota de actualidad.—La conmemoración de de Milà y Fontanals.—Nota halagüeña. La salud de Barcelona, pel doctor Enrich O. Raduà (Medecina Social).—Teatro de la naturaleza.—Fiesta helénica. —Prometeu, (Escena III del Prometeu Encadenat, de Esquil: traducció de Artur Masriera (fragment).»

Relliscades periodístiques

Un diari parisench, el «Paris-Journal» s'entretenía recullint y satirisant — sense malicia — les relliscades y disbarats que sortien a les columnes dels seus confrares.

Y lo extrany es que no'n surtin més, donada la precipitació increible ab que's fan els diaris. El redactor escriu a tota velocitat l'article o'l solt sentint les converses dels circumstants, tenint que contestar a un seguit de preguntes que se li fan sobre mil coses diferentes de lo que escriu, y no hi hà que pensar en repassar lo escrit, perquè ho estàn esperant el caixista o'l linotipista. Aquests se posen a compondre vertiginosament empaitats per les minuteres del rellotge; passa la composició al corrector, a qui dona pressa el compaginador perque se li fa tart, y es precís que'l diari surti al carrer.

Però l'entreteniment del «Paris-Journal» va posar de mal humor a un altre diari parisench, «L'Eclair», qui diu que això es una bestiesa («betise») y que a tot arreu n'hi hà de relliscades d'aquestes.

Y esmenta les següents de la premsa anglesa:

«Weekly Telegraph».

«Era'l cadavre d'un mariner tallat a troços y cusit dins d'un sach. Aquests details semblen indicar que no's tracta de cap suicidi.»

«Glasgow News».

«Els russos obriren el foch ab les bayonetes.»

«Boxing».

«El campió s'afaita'l cap cada dia abans de la lluita, y després se'l deixa créixer.»

«Daily Mail».

«El mort fou portat al dipòsit ab les degudes precaucions pera evitarli sofriments.»

«Yorkshire Post».

«La pluja persistent fa que l'herba s'indigesti als moltons y que aquests protestin.»

«Morning Post».

«La peroració del reverent Joung fou molt eloqüent a pesar de la pluja del dia abans.»

Realment, no devem queixarnos de les relliscades dels diaris barcelonins.

GLOSARI

FLOS SOPHORUM

XXIII

DARWIN CESSA DE GUSTAR DE SHAKESPEARE

En sa jovenesa, un xich vagabonda y deportiva, Darwin havía tingut per Shakespeare una passió folla. Ell ha contat com el llegía ab delectances y còm repetía aquesta lectura sovint. Mes passaren els anys. El caçador d'un jorn se convertí en un naturalista metòdich, qui furnía, malgrat els destorbs de la salut precaria, una enorme labor. Aquesta labor era ordenada segons una quotidiana disciplina severa. De tal a tal hora, lectura; de tal a tal altra, pendre notes; tres quarts abans del lunch, escriure; un temps més predeterminat pera estudis de laboratori y herbari, pera observacions y conreus. Això un día darrera l'altre, ab plena Uniformitat. Mentrestant, Darwin anava envellint, sos fills s'espigaven. Quan la noya comensà a ésser gran, el pare va trobar una font d'honesta distracció, fent que ella, després de dinar li fes una estona de lectura. Vingué que una vetlla el Shakespeare arreconat va tornarse a obrir. Y allavores ocorregué una cosa que, contada pel sabi en ses «Memories», té un gran sabor de melancolía.... Darwin va constatar ab amargura que Shakespeare no li plavía, no l'interessava ja. El treball unilateral, la especialisació, l'habitut exclusiva de la investigació científica, havía assecat una de les fonts de son esperit. Aquella pobra ànima era ja morta pera l'art. Ell degué aleshores sentirse als dintres un gran buit. Sí: vetaquí una vida més, sacrificada, ella y sos goigs més innocents y més purs, a una obra. Darwin no plorà. Avensà encara més, damunt els ulls esquius, les celles hirsutes. Filosòficament, se tornà a omplir de tabach la pipa y l'acostà a encéndrela a la llar, en mitg del gran silenci de la familia aplegada al saló fosch del cottage... A l'últim, ell mateix, va rompre aquest silenci pera ordenar a la filla que, d'aquest punt endevant, en el repòs del vespre, no li llegís altra cosa que novelons.

XENIUS.

Anuncis de Matrícula

En l'Escola Municipal d'Arts del districte VIII s'obrirà la matrícula pera'l curs de 1912 a 1913, el día 20 del corrent mes. De set a nou del vespre de tots els dies feiners seràn les hores hàbils pera inscriures, havent de justificar els alumnes, al matricularse, estar vacunats o revacunats.

L'esmentat Centre d'ensenyança està establert al carrer de Santa Agna número 4 (Sant Gervasi), prop de la plaça de Lesseps.

Les classes començaràn el día primer d'octubre prop-vinent.

Per la Mancomunitat

Un nou article del "Diario Universal"

El Sr. Canalejas referma la seva actitut decidida en favor del projecte

(Acabament)

(PER TELEFON)

Ens portaría molt lluny l'examen de les múltiples causes, unes engendrades a Catalunya y altres en els Parlaments y en els Governs, quines en sentiments, quines econòmiques, unes de reminiscencies, altres de pressentiments; totes alentaren la inquietut y l'ansia d'una reforma en la organisació administrativa y també política de Catalunya. Ni ella pot compararse a Hongría, ni es rahonable establir paralels ab Irlanda, sense la por de danyar al amor y estimació que'ls catalans mereixen, en lo que ells mateixos anomenen les seves estridencies, ses exaltacions y nosaltres creyem torpes provocacions, injustos agraviis, al esperit nacional.

Diuen que'ls moviments de Catalunya, dolguentse d'agravis y demanant reformes, tenen historia molt llarga, però ara sols se precisa desde un quart de sigle fins els dies de la Solidaritat Catalana, solicitant l'autonomía regional pera, ab recursos propis, suplir l'abandono del Estat en ensenyança, beneficencia y obres públiques, lo que constituiría el programa del Tívoli.

Aquell moviment avassallador de Solidaritat que va expulsar de les Corts la representació dels partits nacionals, restant adeptes a la Monarquía, recordava que en Moert, en 1884 proposà sense èxit la divisió del territori nacional en 15 regions administratives, y que en Silvela. en 1899, també sense èxit, proposà autorisar les diputacions pera que creessin establiments de beneficencia y d'ensenyança y emprenguessin la execució de obres públiques.

Sería insensat negar les divergencies fonamentals entre'ls que demanen satisfacció a utopies inadmissibles y els que's limiten a una prudent atenuació solicitant pera Catalunya facultats que li permetin desenrotllar sa riquesa; però tampoch se pot desconèixer que en la sistematisació del projecte apenes si deixen d'estar-hi conformes alguns catalans.

En Maura, inspirantse en criteri que havíen compartit molts lliberals y conservadors, anà a l'autonomía municipal, encara que empleant mètodes electorals que alguns lliberals accepten y altres rebutjen, y indicà, esbossà, la possibilitat

lley. La comissió accentuà més la tendencia del Govern.

En Moret havía recordat que les Audiencies, les capitanies generals, les Universitats, son regionals, y en Silvela y en Maura havíen mostrat una inclinació sincera al regionalisme, compatible ab la unitat de la patria y la sobiranía del Estat.

En Canalejas, en son discurs de 6 de novembre, combatent altres aspectes de la lley, afirmà que a ningú preocupaven els consorcis de provincies, ni que's constitueixin fortes unitats regionals, si quedava a salvo la sobiranía del Estat.

En Moret en 5 de febrer declarà que si's tractava de la manera de organisar millor els serveys públichs, de descentralisar pera unir activitats socials, li semblava molt bé y explicava ab total fidelitat la lley de ferrocarrils secundaris en que en Canalejas y ell advocaren per reconèixer el dret de tanteig als ajuntaments y diputacions interessats en la construcció de les línies férries.

Es innegable que's produí, respecte a les primeres actituts, una acció sedant.

En Cambó, en memorable discurs, digué que havíen desaparescut ja les estridencies, companyeres inseparables de molts moviments insans, y ab gran sentit polítich afirmà que l'espantava la possibilitat de que hi hagués antagonismes entre'l partit nacional lliberal governant y les ansies de Catalunya. Pera evitarlos acceptà tots els medis, totes les garanties, tots els recursos que sien necessaris, a fi de posar fora de dubte l'autoritat del Estat.

En 12 de febrer de 1909 en Vallés y Ribot se dolgué de que'l partit lliberal no's fes compatible ab Catalunya, y home tan notable del partit lliberal com en Vincenti se proclamà regionalista.

La Mancomunitat Catalana estaría ja segurament organisada fa tres anys sense aquella política de exaltacions, de violencies en el llenguatge, sense aquelles actituts amenassadores pera'ls poders públichs y pera el reste d'Espanya ofensives, sense aquelles descalificacions dels partits guvernamentals, sense tot allò, en soma, que ab pena recordem y que importa oblidar.

La commoció de la setmana sanglanta, toch d'atenció que ressonà en tot Catalunya, el sedant del últim indult-amnistía, l'habilitat política y el tacte dels les grans vagues, múltiples causes en que quelcom, per nimi que fós, hi hà que atribuir als governants actuals, contribuiren a la fluida y nombrosa representació que'ls elements dinastichs tenen en abdues Cambres, a la roptura definitiva de la Solidaritat y a que remetent la febre s'aspirés a Catalunya a una vida normal y tranquila.

Aquesta actitut, aquests temperaments, acabaren ab les antipaties y desconfiances, ab els recels y temors, ab els intents de boicot sorgits en altres provincies y motivaren que'l partit lliberal, ab en Moret, primer, y ab en Canalejas, després, rebut ab antipatía, quasi ab hostilitat, atreyés y se sentís atrer.

La política del Govern actual, reflexada en el projecte de lley den Rodrigáñez, tan aplaudit a Catalunya, en la revisió de valoracions aranzelaries, ab tal equitat dirigida, en l'oferiment, si a una solució s'arriba, de contribuir ab recursos del Estat a trascendentals millores de Barcelona, inicia un període de pau, d'armonía y de confraternitat.

Fets, al semblar, trivials, com la visita del Orfeó Català a Madrid y la de nostres agrupacions artístiques a Barcelona, la concorrencia privilegiada y aplaudida a Madrid de pintors catalans, el teatre català exclamatat a Madrid ab simpatía creixent, l'assistencia del Govern y sa cooperació a actes que enaltiren tradicions y personalitats catalanes, un fluix y refluix, en fi, de consideracions y afectes, marquen el començament d'un període que sols agrados y benhaurances pot procurar.

En tals condicions, al sorgir ab prudencia y mirament una forma pràctica de satisfer aspiracions, ja en principi ateses, pels homes públichs y pel Parlament, ¿no hauría sigut el més antipatriòtich, el més imprudent dels governants, qui oposés una negativa o suscités un aplaçament indefinit, a un projecte reclamat per la quasi totalitat dels diputats y senadors catalans?

Tenen els Governs datos y elements de judici que a ells principalment incumbeix apreciar pera la orientació de la política.

Si no mereixen confiança, cal escombrarlos, y si mereixen confiança se'ls té de otorgar, a reserva del inalienable dret de crítica a l'hora del fracàs.

Cada home té la seva hora, que esperant la maturitat se passen els fruits; que lo que avuy pot concedirse en condicions rahonables, potser tingui d'acordarse demà en condicions perilloses.

El problema s'ha estudiat fins a la sacietat; els catalans, desde fa quinze anys, sobre tot, cregueren en ocasions distintes, veure atesa la seva demanda y la inestabilitat dels Governs ha fet que no poguessin complirse aquelles esperances, donant alè als intranzigents, estimulant als pertorbadors, entristint als que abans com ara han ofert l'aval del seu nom y de la seva representació a les forces governamentals.

Examinant el president del Consell el valor de certes censures, li he sentit dir, ab paraula vibrant y accent emocionat que potser no encertaré a reflexar: — Nó, no cregui ningú que m'estimulen motius subalterns ni rampells de superbia: responen (es clar que es susceptible el meu judici d'error), a les més altes conveniencies nacionals; quan obrem pera obtenir una reforma llegítima, que estrenyi'ls vincles de la nació y fassin amable y atractívola la política dels demòcrates monàrquichs a Catalunya; rès d'impaciencies, d'impremeditacions ni de sorpreses.

Recorda que tots els lliberals del Congrés, per acció o omissió, refrendaren el projecte de Mancomunitats; dich més: que tots els diputats d'Espanya acceptaren les mancomunitats a les Corts conservadores.

Recorda que va oferir el progecte de Mancomunitats, no ara, sinó fa un any, y que han passat nou mesos de quan davant del país va prometre sa presentació y assegura que en tot aquest temps ni consells ni observacions han sorgit de dins del partit lliberal, y sols els va conèixer fa poch, quan ja estava empenyada la seva paraula d'honor, quan la conveniencia pública li impedia retrocedir.

Afirma que això representava una garantía del respecte a les prerrogatives del Estat. El seu propòsit era anar encara més enllà.

M'oferien el seu apoyament els carlins, els republicans, els regionalistes, la immensa majoría de la majoría; m'estimulen an aquest projecte, com al de Canarias, judicis encoratjadors de publicistes extrangers.

Creu que, en conciencia, ab la política seguida per mi a Catalunya y en la que figuren actes anteriors al projecte y promeses posteriorment donades, s'han tret pretextos, s'han contingut impaciencies y poden esvairse antagonismes.

Aquesta es una obra pera mi tant més grata ja que ha tingut la oportuníssima coincidencia del partit conservador, les iniciatives del qual no ha suplantat, sinó que recordo, aunant totes les forces monàrquiques en colaboració estreta pera lograr l'èxit.

Això ho he fet, ansiós de servir a ma patria, y estich resolt, aixís me costi la quefatura del Govern o del partit y me obligui a recloùrem a la meva llar, obligació pera l'egoisme ben sugestiva, a no desistir del meu empenyo, recabant ab totes les forces de la meva voluntat la inmediata aprovació del projecte en el Senat.

No vaig fixar data, ni vaig contraure compromís comptat per dies, perque hauría semblat irrespectuós a la llibèrrima prerrogativa de l'Alta Cambra; vaig calcular, y segueixo creyent, que no acabarà l'any sense que'l projecte sigui lley, y crech, en conciencia, que es gravíssima major dilació.

Considera inverosímil que a les Cambres, ahont predomina l'esperit del Govern, se parli d'obstacles dilatoris; no serà així, y si de cas, no serà perque'm falti rahó, sinó perque no sàpiga defensarla.

No persegueixo el meu personal interès. Estich absolutament convençut de que si no's votés el projecte ara, en un demà molt proper, votaríem tots, ab més o menys violencia de la voluntat, fòrmules més amplies que aquesta.

Y he de dir ara: ¡Deu sobre tot! com digué en una ocasió solemne l'inoblidable Martos.

Diu després que dos ilustres diputats lliberals, els senyors Roig y Bergadà y Sala, recordaren que'l Govern lliberal havía ofert a la representació catalana lleys descentralizadores, y que després, el senyor Sagasta, si refusava el Catalanisme exposat a la Cambra pel doctor Robert, estava conforme ab que les provincies tinguessin la llibertat necessaria pera administrar els seus interessos peculiars.

Un Govern lliberal del que va formar part el senyor Canalejas, va oferir presentar un progecte d'administració local.

Més tart, mort el senyor Sagasta, els exministres lliberals firmaren un programa en el qual se va consignar que s'entregarien a les provincies aquells serveys que poguessin per sí mateixes gestionar, y quina essencia estigués exclosa de les atribucions essencials del Poder públich.

En la contesta al Missatge de la Corona, les Corts lliberals deyen ja que s'havía d'enrobustir la vida local, y quan l'any següent els regionalistes diri i en un manifest al país, en ell se consignava això que s'havía dit als representants del senyor Canalejas a Barcelona.

Sincerantse del carrech d'inconseqüent que se li fa per la presentació del projecte de Mancomunitats, adueix el mateix text del Missatge que la Corona va presentar a les Corts.

El Govern considera necessari reformar les lleys vigents en el sentit de donar més expansió a la vida local y an això anava la lley d'exaccions municipals, la substitució dels consums, y sobre tot, la de reorganisació administrativa en l'arxipèlach canari. ¿Què varen dir en les Cambres els que demanen ara la destitució del actual quefe dels lliberals, quan se va presentar aquest projecte? Donchs, aquesta lley es un orgue especial pera un grupu de illes.

Ademés, l'avenç autonòmich de Catalunya se fa dins de la Península y les illes Canaries son llunyanes. La reorganisació de Canaries es més radical y aventurada que les Mancomunitats y va passar en el Senat quasi sense debat y ara's parla de que faltarà «quorum» pera l'aprovació definitiva d'aquests últims y s'amenaça ab que en el Senat s'oposarà sería resistencia.

De la sabiduría de les Corts no pot esperarse, perque'l Govern quedaría vilipendiat, si no seguís els principis que'l portaren a fer la lley referent a Canarias.

Govern civil

De sanitat

Al alcalde de Sabadell se li demana informe sobre les condicions sanitaries de un urinari públich.

Se remeten al ministre de la Governació els escrits presentats contra providencia d'aquest Govern, per don Joseph Jorba, vehí de Sant Vicens de Castellet; per don Candi Tibera y altres, vehins de Igualada.

Se ordena la comprovació de diferentes denuncies sanitaries presentades.

Visites

Entre les visites que avuy ha rebut el governador, hi figura la del senador senyor Balcells.

Protesta

Han visitat al governador tres periodistes que foren detinguts ab motiu dels fets d'ahir vespre, al objecte de protestar de la detenció.

A l'extranger

(DE L'AGENCIA HAVAS)

D'AUSTRIA

Obertura del Congrés Eucarístich

París, 11, 9'20 nit.

Viena.—S'ha celebrat la solemne sessió d'obertura del Congrés Eucarístich.

Hi hà assistit, en representació del emperador Francisco Joseph, l'arxiduch Pere Ferràn, qui ha pronunciat un discurs en el que ha recordat, entre grans aplaudiments, que l'emperador havía acceptat el patronatge del Congrés.

DE PORTUGAL

Crim horrorós

Lisboa, 11, 8'10 nit

En un caseriu de la montanya de Valepaio, provincia de Alentejo, han sigut trobats degollats un home, la seva dona y cinch fills.

Se busca al assessí, al qui se suposa prop del lloch del crim, atribuintseli el propòsit de matar al sisè fill del matrimoni assessinat.

DE GRECIA

Mort d'un aviador

París, 11, 8'21 nit.

Atenas. — L'aviador Karamanlakis ha caigut prop de Corinto, morint negat.

D'ANGLATERRA

Elecció parcial

París, 11, 8'30 nit.

Londres.—El Major Hope, unionista, ha sigut elegit diputat per Midlenthian, en la vacant deixada pel llibera! Master of Elibanch, promogut a la dignitat de Lord.

DEL PERU

Emprèstit

París, 11, 8'40 nit.

Lima.—El Senat ha aprovat el progecte d'emprèstit interior de 10.000.000 de lliures esterlines, destinat a la defensa nacional.

DE FRANÇA

Error judicial

París, 11, 8'49 nit.

Com se recordarà, la condemna den Rousset, fundada en declaracions categòriques del tinent Paulacroix, va provocar certa agitació entre'ls elements obrers.

El tinent esmentat, en carta que ha dirigit avuy al capità ponent del Consell de guerra que va condemnar an en Rousset, declara que va ser enganyat per falsos testimonis y que ha adquirit el convenciment de que'l condemnat es ignoscent.

Mort d'un cardenal

París, 11, 8'57 nit.

Lyon.—Ha mort el cardenal Couille, arquebisbe de Lyon.

La conquesta del aire

Pau, 11, 10'45 nit.

Etampes. — L'aviador Fourny ha cobert 1.010 kilòmetres y 900 metres en 13 hores, 17 minuts y 57 segons, batent el record mondial.

Una entrevista

París, 12, 12'10 tarda.

Aquest matí han celebrat una llarga entrevista el gran duch Nicolau de Russia y M. Poincaré.

ITALIA Y TURQUIA

Aviador presoner

París, 11, 9'17 nit.

Trípoli.—El capità aviador Moizo, que havía sortit de Zauza ab direcció a Trípoli, ha tingut d'aterrissar entre Zavia y Elmaya, a consequencia d'una pana en el motor.

Els turchs y alarbs l'han fet presoner, emportantsel a Azizie.

D'ALEMANYA

Desgracies a les maniobres

París, 11, 9'45 nit.

Berlin.—El tinent aviador Siebert ha sofert una caiguda, resultant ferit de gravetat.

Se troba en estat desesperat.

Solament se troba intacte un aeroplà dels sis que prenien part en les maniobres.

També hi hà ocorregut un accident automovilista, resultant un oficial mort y un altre greument ferit.

DE L'ARGENTINA

Defunció

París, 11, 11'31 nit.

Buenos Aires. — Ha mort el general Arias, governador de la provincia de Buenos Aires.

DE MÉXICH

Rendició

París, 11, 11'57 nit.

Un despatx de Marfa (Texas) diu que la guarnició federal de Ourinaga (Mèxich), després d'un combat en que ha tingut 5 morts, s'ha rendit als insurgents.

De l'onze de setembre

Un recort

Hi hà qui ha dit que'l Catalanisme es un sentiment nou en la opinió pública catalana, y la major concessió que fan es que va néixer a consequència de la instauració de la festa dels Jochs Florals.

Nó, el sentiment catalanista no quedà mort per les petjades dels soldats dels exércits de les «Dues Corones», manats pel duch de Berwich, al trepitjar les runes y les barricades dels carrers de la ciutat, l'onze de setembre de 1714. Ha anat passant per dins o per sobre de tots els actes del poble català més o menys veladament, més o menys declaradament. Aixís ho reconeixen tots els que's dediquen a estudiar ab conciencia y imparcialitat la nostra historia moderna.

Recordis els discursos dels diputats de Catalunya a les Corts de Cádiz; recórdis aquell memorable discurs del allavores brigadier En Joan Prim, en el Congrés de 1852, defensant la industria catalana; végis lo que deya l'historiaire Joan Cortada, en 1842, en sa «Historia d'Espanya»:

«.....Aún llora Cataluña la pérdida de sus antiguos fueros; y no seremos nosotros quién refresque la memoria de los lances y de los desacuerdos que trajeron este término funesto. Por suerte hemos venido al mundo cien años después de aquellos acontecimientos, y por lo mismo no esstamos apasionados á favor de vencedores ni vencidos; más no por esto somos indiferentes á la suerte que le cupo á nuestra patria. Los males, las desolaciones y las muertes, fruto ordinario son de todas las guerras, cualquiera que sea la parte á cuyo favor milite el derecho, y no nos lamentamos de ellos porque no hay guerra sin todas esas plagas. Más al recordar que el vencimiento de los catalanes trajo la pérdida de aquellas instituciones y de aquellos fueros adquiridos con mucha sangre y conservados durante muchos siglos á costa de no poca; aquellas instituciones y aquellos fueros que hicieron la ventura de nuestra patria y la levantaron á tan alto grado de poder y de gloria; ¿cómo es posible que sin derramar lágrimas escribamos las tristes escenas que de esto fueron causa? Para ello sería necesario no tener un ápice de amor patrio; y no es verdad, vive Dios, que hayamos perdido ese amor que nació con nosotros y que sólo morirá cuando muramos. Con la guerra de sucesión desapareció todo; y Cataluña vió derribarse en un instante el grandioso monumento que habían levantado los trabajos de sus reyes y del pueblo desde los gloriosos días de Berenguer «el Viejo».

La vetllada teatral
Manifestació

Al Teatre Apolo va celebrarshi ahir nit la vetllada teatral en remembransa de la luctuosa data del 11 de setembre de 1714, patrocinada per algunes entitats catalanistes de Barcelona.

El teatre era plè. A l'entrada se repartien programes ab «Els Segadors» y follets y periòdichs catalans.

Sobre l'escenari hi havía una gran tela ab les quatre barres. A les llotges y a la barana del públich hi havía banderes catalanes.

Va representarse el drama en tres actes y en vers de don Antoni Ferrer y Codina «Un quefe de la coronela», essent interpretat per la primera actriu donya Emilia Baró y pels notables actors senyors Capdevila, Tor, Bardem, Galceràn, Andreu y Guixer. Tots ells estigueren molt acertats mereixent especial menció la senyora Baró y el senyor Capdevila que interpretaren els protagonistes de l'obra ab molt acert.

El públich premià el treball dels artistes, y al final de l'obra va ovacionarlos, cantant després «Els Segadors».

El quintet Renaixement que va executar algunes sardanes durant els entre actes, també obtingué aplaudiments.

Com a final de la festa, el celebrat actor don Ramón Tor va interpretar el monòlech den Guimerà «Mestre Oleguer», que fou interromput varies vegades pels aplaudiments. El visca que tanca el monòlech den Guimerà fou contestat pel públich. El senyor Tor va veures obligat a presentarse a escena repetides vegades.

Tot seguit varen cantarse «Els Segadors», sortint els concorrents en manifestació y donant alguns visques.

La policía, que estava al comensament del carrer Nou, quan va veure aquella gentada va ferla parar. Els doscents manifestants que havíen lobrat passar, al ésser prop de la Rambla varen aplaudir, mes una parella de la guardia de seguretat de cavall va dispersarlos.

Les corredisses y espants propis d'aquests casos varen fer que s'aixequés la gent que estava asseguda en els bars del carrer Nou, y que's tanquessin algunes portes.

A la Rambla, refets els grupus, varen dirigirse pel carrer de Fernando cap al Saló de Sant Joan.

A última hora

Quan els manifestants han sigut al peu de l'estatua den Casanova, han cantat novament «Els Segadors». La policía que hi havía per aquells indrets y el sereno del barri han procurat dispersarlos. Mes al cap de poca estona la manifestació era refeta y el cant de «Els Segadors» ressonava novament.

S'ha demanat més força y al arribar aquesta hi han hagut càrregues y les corresponents corredisses. Tres joves periodistes, redactors de diaris radicals, han sigut detinguts per promoure, segons se deya, algún avalot. Al cap de poca estona varen ser posats en llibertat.

De Girona

A la parroquial iglesia de Santa Susagna del Mercadal de Girona se celebrà ahir un solemne funeral en sufragi dels catalans que moriren en defensa de les llibertats y drets de Catalunya, en la jornada del 11 de setembre de 1714.

Nombrosa concorrencia assistí a la missa de Requiem, que fou cantada en cant gregorià per la capella del Rnt. don Salvador Padrós. En el banch del dol prengueren seyent el president de la Diputació provincial senyor Riera, el diputat provincial y vis-president del Centre Catalanista senyor Quintana, el regidor y tresorer del Centre senyor Monsalvatje, el tinent d'alcalde senyor Amich, el secretari del Ajuntament senyor Viñas, y representacions de la Junta Directiva del Centre Catalanistaa y comissió organisadora.

En l'ofertori, que durà llarga estona, se repartiren artístichs recordatoris. Després del Ofici de difunts s'entonà una absolta.

NOTICIES

DE BARCELONA

El día ha aparegut ab el cel cobert de núvols per complet, y continuant la plujeta, que no ha parat en tota la nit.

Les variacions del temps durant el día han sigut poques, perquee, si bé no ha plogut molt fort, ha sigut precís portar el paraigua obert.

Els moços d'Esquadra de La Pobla de Lillet han detingut a dos vehins de Bagà als quals trobaren menant dos cavalls ab fusta que resulta tallada y robada d'un bosch d'aquell terme.

Els de Prats del Llussanès donen compte d'haverse cremat quatre jornals de bosch de plançons de pi y roure.

El nostre distingit amich el barítón don Francisco de P. Arias, antich crítich musical del nostre confrare mallorquí «Diario de Mallorca», ha obert una Academia de solfeig, cant y piano al carrer de la Canuda, 37, segón.

Conegudes les especials dots artístiques de l'esmentat senyor Arias, no es aventurat predirli un falaguer èxit en sa empresa.

Els nostres llegidors podràn ferse més càrrech de lo que es l'esmentada Academia llegint l'anunci en la quarta plana del nostre diari.

— El millor aliment Xacolata Brosa.

A la Creu Cuberta, devant del mercat, una bicicleta atropellà a un noy de 14 anys, tirantlo per terra y produintli lesions a la cara, una ferida incisa al llavi superior y pèrdua de una dent. El ciclista quedà a disposició del jutjat.

—Al moll dels Pescadors, un home dge 56 anys, va pendre mal al peu esquer, hont hi rebé contusions de importancia, per haverlo atropellat una carretilla de mà.

—El carro 103 del Hospitalet, passant per la carretera de la Bordeta, atropellà al noy Vicens Alvar, de set anys, fentli contusions y erosions a varies parts del cos. Va ser curat al dispesari y el carreter denciat al jutjat.

— Lavabos, Waters, Banyeres
Models nous. — Preus reduits.
Jaume Sauret. 7, Pelayo. 7

Està totalment enrunada la casa del Passeig de Gracia, número 7, que fins ara havía estat llogada a la Escola Pía.

En el solar, com ja hem dit varies vegades, s'hi construirà de peu un edifici destinat a laboratori y despatx de l'antiquíssimm forn de Sant Jaume.

A conseqüencia del fanch produit per la pluja, una senyora de 60 anys, vehina del carrer de Sant Pau, 19, ha rellíscat y s'ha trencat la cama esquerra. Ha sigut curada al seu domicili per un facultatiu particular.

— La neurastenia y malalties nervioses, histerisme, etc., se curen ab el Dinamògeno Sáiz de Carlos.

Una vehina del carrer de Sant Pacià havía agafat la costum de situarse devant de una vaquería propera y dirigir discursos a les compradores, assegurant que allí's venía llet aigualida.

Aquest matí, el vaquer, empipat, ha increpat a la oradora, la qual ja's pot suposar que ha contestat en el mateix tó, originantse un escàndol tal, que hi hà hagut d'intervenir el municipal de punt pera formular la corresponent denuncia.

—Demanèu a tot arrèu cupons La Unión.

Una vehina del carrer den Llull, 25, ha fet agafar a un rellogat perque diu que l va ipendre 40 duros que tenía desats a un calaix.

Heusaquí'l programa que la banda «Eslava» en el cim del Tibidabo el diumenge vinent, a la tarda:

«Ambos Mundos», F. Roca Travería; «Coro de Angeles», J. Pí Pascual; «Overtura fantàstica», M. Arbelca; «La Pavana de Luz-Henna», M. San Miguel; «El Condesito», A. Cotó; «Alegría», J. Franco.

Ha sigut aussiliat aquest matí, al dispensari de Sant Gervasi, un senyor de 26 anys que viu a carrer den Galvany, de una ferida al braç esquer, produída ab un ganivet per la seva minyona C. M., de 28 anys, la qual presentava algunes contusions a la cara y braços.

Entre'ls vehins s e comentava molt aquest fet y circulaven versions molt especials.

La minyona ha sigut posada a disposició del jutjat.

Aquesta nit al Cine Excelsior s'hi donarà una conferencia-projecte d'Exposició Universal. Es organisada per un aplech de industrials del districte sisè.

En la Secretaría del Ateneu Valentí de Literatura y Arts domiciliat al carrer Consell de Cent, 263 (aprop Aribau), continúa oberta la matrícula de dotze a una y di 6 a 7, pera les classes gratuites que sostenen.

Desde primer d'octubre se cursaràn diariament les assignatures següents: Gramàtica, Geografía, Aritmética, Historia d'Espanya, Historia Universal, Lectura, Escriptura (lletra espanyola, anglesa, redondilla y d'adorno), Francès, Anglès, Alemany, Italià, Dibuix Geomètrich y Industrial, d'Adorno y elemental de Figura, Comptabilitat y Teneduría de Llibres, Solfeig y Piano, Declamació y Literatura.

La Cambra de Comerç y Navegació d'aquesta ciutat ha nomenat al seu tresorer el senyor don Rafel Morató y Senesteve delegat de la Corporació en el V. Congrés Internacional que les Cambres de Comerç y les Associacions Mercantils y Industrials celebraràn a Boston del 24 al 28 del corrent mes.

El senyor Morató ha sortit ja de Barcelona cap als Estats Units, ahont se dirigeix també don Eduart Agustí, aiximateix delegat de la Cambra de Comerç de Barcelona en aquell Congrés.

S'avisa als senyors directors d'escoles ja inscrites pera les festes escolars que celebrarà la secció d'Ensenyança de la Exposició del Turó Park les tardes dels dijous feiners, se serveixin concórrer ab sos alumnes avuy, dijous, a les tres de la tarda, als terrenys del camp den Galvany, can Campana, extrem de la Vía Diagonal, a fi de comensar els ensaigs preparatoris.

En el Centre Catòlich Obrer de Sant Vicens de Paúl comensaràn el pròxim diumenge, de tres a quatre de la tarda, les classes de Catecisme pera noys, encara que no sien fills de socis.

Correràn a càrrech del reverent Paulí Viaplana, Pbre., ajudat per varis joves del Centre.

Aviat comensaràn també unes conferencies dogmàtiques y de polèmica religiosa pera joves y homes, a càrrech del Rnt. P. director del Centre.

La secció d'excursions de la Unió Professional de Dependents y Empleats de Comerç (Duch de la Victoria, 14, principal, segona), n'efectuarà una a Montealegre, Conreria, Tiana y Mongat, el pròxim diumenge, essent el punt de reunió la estació de França, a les 6'15 del matí.

La policía ha detingut a un francès qui ha declarat dirse Francisco Scala y del qual se diu que formava part de la colla den Bonnot, y que fou qui, a un dels carrers de París, llensà pebre als ulls d'un cobrador d'una casa de banca, mentre'ls complis li prenien la cartera.

També ha sigut detingut un algerí, Joseph Linares, sentenciat per la justicia francesa a mort per assessinat, essentli conmutada la pena per cadena perpètua, que cumplía al presiri de la Guyana (Amèrica), d'hont s'escapà.

Un y altre han sigut posats a disposició del cònsul francès.

Ahir va aparèixer surant prop del moll de Barcelona el cadavre d'un desconegut, de regular estatura, cara afeitada y vestint trajo negre, botes també negres y camisa blanca ab inicials J. M.

El Comitè de Defensa Social ha expedit un telegrama al bisbe de Barcelona que es a Viena, adherintse als actes y acorts de l'Assamblea Eucarística.

SARRIA. — En aquest poble y en la seva plaça Major, en la nit del dia d'avuy la banda de la Creu Roja donarà un concert executant les millors peces del seu repertori.

***

BADALONA. — Sabem que una comissió de pescadors de Badalona y de Barcelona han visitat al senyor comandant de Marina, queixantseli de les moltes infraccions que's cometen en la lley de pesca, que, com es sabut, no permet anar al «bou» fins al dia primer d'octubre.

Com que les queixes son molt justificades, esperem de la recta justicia del comandant, que donarà les oportunes ordres pera evitar tals infraccions, que, sobre ésser penades per la lley, ocasionen greus perjudicis a dita classe.

***

POBLE NOU. — Al Ateneu Democràtich Regionalista se celebraràn, durant els dies 15, 16 y 17 del corrent, varis actes ab motiu de la festa major d'aquella barriada y d'acort ab el següent programa:

Día 15.—A les deu del matí, concert pel xamós Orfeó Infantil que dirigeix son mestre en Joan Duràn, ab la cooperació de la renombrada cobla-orquestra «La Principal Barcelonina». Acabat el concert, repartició de premis als petitets orfeonistes.

A les quatre de la tarda, concurs de sardanistes concedintse dos valiosos premis: un a la colla que degudament reparteixi a l'usansa empordanesa una sardana inèdita y revessa; y un altre a la que segueixi en mèrit a la guanyadora del primer.

A les nou del vespre, gran funció teatral pel Grupu de Declamació d'aquest Ateneu, dirigit pel celebrat actor-còmich en Francesch Llano, prenenthi part les distingides actrius C. Parreño, C. Pallardó y R. Mestres.

Se posarà en escena la llegenda dramàtica, ab un pròlech y dos actes, obra pòstuma del gran Frederich Soler (a) Pitarra, que porta per nom «Lo comte l'Arnau», y la peça de riure en un acte, el títol de la qual es «Viatge de bodes».

Día 16.—A les deu del matí, lluit ball de rams. Hi haurà concert al cafè abans de començar el ball.

Día 17.— A les de la tarda y a les deu de la nit, grandiosos balls. Concert al cafè abans de començar els balls.

***

SANT GERVASI. — A la plaça de Cardona hi haurà el prop-vinent diumenge festes populars y concerts que's reproduiràn el dilluns y dimars a la nit. La plaça estarà adornada artísticament.

DE FORA

—Enguany la festa major de Montserrat ha resultat brillantíssima. L'hermosa y simpàtica montanya, perla de la nostra terra y hostatge de la Patrona de Catalunya, ha aparegut vestida de gallarets y palmes, com si volgués celebrar la Nativitat de la Verge.

Dissapte, després de l'Ofici, va cantarse el «Te-Deum», de Perosi, y a mitgdia va haverhi gran tritlleig de campanes, resantse a primeres hores de la tarda solemnes vespres, y resantse, al terse fosch, el sant Rosari, que va acabar ab la Salve del mestre Agulló y l'Himne del P. Guzmàn sobre lletra del P. Aixelà. El P. Abat va presidir tots els actes sentat en el trono que s'havía disposat en el presbiteri.

En la matinada del dia de la festivitat de la Verge, executà l'Escolanía la preciosa missa de J. Bill.

El número de comunions que's distribuiren aquell matí, fou molt considerable.

En la missa conventual oficià el P. Deàs, abat de Montserrat, interpretantse la notable missa de «Tebaldini», y durant l'ofertori se cantà l'«Ave María» de Palestrina.

Després del Evangeli predicà al numerós auditori el P. Salvany, desenrotllant el tema «María de qua natus est Jesus qui vocatur Christus», cautivant a l'auditori.

Després d'haverse terminat l'Ofici, s'organisà la professó per les places del Monastir, essent presidida pel P. abat, figuranthi les insignies de la Basílica, seguía la creu y una multitut extraordinaria dels que s'hostatjen en aquest Santuari y dels seus encontorns, portant el penó principal nostre bon amich el doctor don Joan Bassols, junt ab els doctors don Ramón Gou y don Carles Corso, executant l'Escolanía, durant el trajecte, motets a la Verge y varies peces ab la banda.

La part musical, baix la batuta del jove mestre P. Anselm Ferré.

A la tarda tingueren els PP. Benedictins, sessió musical, en la que executaren els escolans a quatre mans la peça titulada «Tampe», de «Herold»; la de Grieg, per un quintet de monjos y escolans, y la de «Field», piano, per un escolà, y violí, pel P. Anselm, y, finalment, el «Minuett» y «Finale» de la Sinfònica 43 (Haydin), ab orquestra, mereixent justos aplaudiments dels que tinguérem la sòrt d'assistir a l'indicada sessió musical.

—La Junta Directiva de l'Unió de propietaris sitrers catalans, farà un míting de propaganda a la vila de Sant Celoni el proper dia 18. Aixís mateix té acordat reunir l'Assamblea general per les properes fires y festes de Sant Narcís a Girona, els dies 30 y 31 de octubre.

—Han sortit de Palma cap a Malta el creuer anglès «Lancaster» y el destroyer «Kennet». Les dotacions dels creuers «Yarmouth» y «Hampshire» s'exerciten, a Palma, en el tir al blanch, disputantse'l premi ofert per l'almirall de la esquadra. Els creuers y destroyers que allí queden fondejats surtiràn el divendres a la tarda cap a Gibraltar.

—A l'estació del Hospitalet del Infant (Camp de Tarragona) hi han topat dos trens de mercaderíes, quedant les màquines empotrades y esbotzantse alguns vagons. Això ha fet retrassar el viatge de l'exprès de Valencia.

VICHY CELESTINS
es la millor y la més pura aigua de taula.

Del Marroch

(PER TELEFON)

El protectorat espanyol

Diu «La Epoca» que'l Govern té acordat ja'ls nomenaments dels funcionaris que han de plantejar el protectorat espanyol al Marroch: resident, el general Alfau; secretari, el diplomàtich senyor Padilla y inspector general el cònsul a Larache senyor Zuyasti.

(DE L'AGENCIA HAVAS)

Un crim

París, 11, 8'37 nit.

Tànger. — Un italià ha agredit a punyalades al vis-cònsul d'Italia, senyor Laredo, que s'havía negat a donarli diners.

El ferit ha sigut conduit al hospital en estat agonitzant.

L'agresor ha sigut detingut.

Lo que diu la prempsa

París, 12, 10'25 matí.

Els diaris comenten els suposats manetgs dels cònsuls espanyols al Marroch y demanen al Govern que intervingui immediatament y ab energía prop del Gabinet de Madrid, pera posarhi remey.

«L'Excelsior» demana que Espanya tingui un gest cavalleresch, del que sería la primera en recullirne'ls fruits.

«Le Gaulois» està convensut de que el Rey don Alfons farà tot lo necessari y el Govern de Madrid donarà les instruccions oportunes pera que'l conflicte sigui deturat en el perillós camí en que ha entrat.

«Le Matin» diu que'l Govern francès ha reclamat enèrgicament, fa una vintena de díes, al Govern de Madrid, sobre l'actitut dels cònsuls d'Espanya al Marroch.

«Le Petit Parisien» diu que'l senyor García Prieto ya anunciar el dimecres darrer a M. Geoffray que havíen sigut cridats a Espanya dos dels cònsuls espanyols al Marroch.

¿Sorpresa?

París, 12, 10'48 matí.

Alguns diaris publiquen un despatx de Tànger dient que un destacament espanyol fou sorprès pels indígenes prop del Kert, afegint que'ls espanyols han tingut 9 morts.

A Marrakesch

París, 12, 11'35 matí.

Mazagan, 10.—La columna lleugera va entrar a Marrakesch el día 7, al matí, ab el coronel Maugin, qui se va trasladar directament a Dar-El-Maghzem, hont els kaïds El Glaui y M'Tongui varen fer entrega dels presoners francesos.

La salut d'aquests es excelent.

En Maigret, en Verlet y l'Hamus varen donar gracies al coronel Mangin.

En Hibba va lograr fugir, disfressat.

La columna francesa acampa a dos kilòmetres de Marrakesch, en una posició que domina la ciutat.

S'han presentat al coronel Mangin els notables de la població, pera fer acte de sumissió.

Rabat, 10.—Sortirà cap a Marakesch una segona columna pera reforçar la del coronel Mangin.

En Lyautey

París, 12, 12'26 tarda.

Tànger.—Ha arribat el creuer «Du Chayla», procedent de Gibraltar, hont s'ha proveit de carbó.

Aquest vespre marxarà cap a Casablanca, pera recullir al general Lyautey, el qual se proposa visitar els ports del Sud.

INGRESSOS de la Companyia dels Camins de Ferro del Nort d'Espanya

LÍNIES	Kilòmetres en explotació	Ingressos desde'l 21 al 31 d'agost 1912 Pessetes Cts.	1911 Pessetes Cts.	Diferencia Pessetes Cènts.	Ingressos desde'l 1 janer al 31 agost 1912 Pessetes Cts.	1911 Pessetes Cts.	Diferencia Pessetes Cènts.
Madrid a Irún y sos ramals	909	1.753.552'55	1.589.406'03	+ 164.144'52	31.375.084'44	29.054.124'09	+ 2.320.960'35
Alar a Santander	139	151.342'69	144.292'31	+ 7.050'38	2.646.759'30	2.119.824'59	+ 526.934'71
Saragossa, Pamplona, Barcelona	773	1.043.956'99	915.845'24	+ 128.111'75	18.482.613'73	16.427.494'29	+ 2.055.119'44
Tudela a Bilbao	249	404.474'42	388.262'22	+ 16.212'20	6.950.727'78	6.261.610'24	+ 689.117'54
Almansa a Valencia y Tarragona	524	623.311'14	548.491'47	+ 74.819'67	14.687.671'21	12.400.089'51	+ 2.237.581'77
Asturias, Galicia y León	741	844.773'26	865.883'44	− 21.110'18	16.401.338'28	15.006.348'13	+ 1.394.990'15
Villabona a Avilés	21	23.039'74	15.843'77	+ 4.468'14	450.220'61	530.242'80	− 80.022'19
Ciaño a Soto de Rey	22	19.473'12	15.544'73	+ 7.195'97	486.432'18	439.044'52	+ 47.387'66
Lleida a Reus y Tarragona	103	68.990'80	82.741'49	− 3.928'39	1.648.944'83	1.498.502'06	+ 150.442'77
Sant Joan de les Abadeses	112	121.133'29	130.588'98	− 13.750'69	2.409.439'53	2.300.553'20	+ 108.886'33
Valencia a Utiel	88	36.631'01	31.839'98	+ 4.791'03	1.085.045'50	923.149'35	+ 161.896'21
Total la xarxa	3.681	5.090.079'01	4.728.741'66	+ 361.937'25	96.624.287'55	87.000.992'81	+ 9.623.294'74

Barcelona 11 setembre de 1912. — El Secretari del Comitè, *Alfred Fuster.*

Desde Argentona

Durant els dies 5, 6 y 7 del corrent tingué lloch en aquest poble la funció de Quaranta Hores y al vespre Rosari, Tríduu al Sagrat Cor y sermó a càrrech del reputat orador sagrat doctor don Salvador Rial, prebere, rector del Bruch, qui, devant de nombrosa concorrencia, parlà sobre la significació de les tres insignies: creu, corona d'espines y llaga al costat ab que s'aparesqué'l Sagrat Cor de Jesús a la Beata Marguerida de Alacoque. El mateix orador celebrà la Missa de Comunió ab plàtica preparatoria el diumenge proppassat, en la que s'acostaren a la Sagrada Taula unes 300 persones.

El mateix día, a les cinch de la tarda se verificaren a la plaça els exàmens dels nens y nenes que concorren durant l'any a les lliçons de Catecisme que's donen a la iglesia parroquial. Presidí l'acte, en representació del senyor Bisbe de Barcelona, el doctor don Pere Lisbona, prebere, acompanyat del senyor rector don Francesch Botey y del vicari don Joseph Samsó, de l'alcalde don Eduart Fortí, el jutge municipal don Joseph Nogueras, el mestre particular don Francesch Vilaret, donya Dolors Monserdà, la senyora baronesa de Viver, presidenta honoraria del Patronat de obreres, y demés senyores de la Junta del mateix.

Els exàmens foren dirigits pel senyor vicari y varen consistir en explicacions sobre'l dret que té Deu sobre nosaltres, existencia dels manaments, necessitat de cumplirlos y explicació del primer.

Seguiren després uns diàlechs sobre diversos punts del Catecisme que recitaren els noys Joan Ponsa, Emili Fortí, Francesch Lladó, Antoni Masferrer y Agustí Batlle y les noyes Carme Massagué, María Estrada, Dolors Comas, Encarnació Nogueras, Antonia Font, Teresa Gracia, Mercé Botey, Francisca Calafell y Isabel Nogueras.

Alternant ab aquestes explicacions y diàlechs el nen Rafel Roca recità una poesía titulada «El consol de la religió» y els nens y nenes entonaren varis càntichs catequístichs, entre ells el «Vot d'infants», lletra de donya Dolors Monserdà y música de donya Narcisa Freixas. Tots els números del programa foren molt aplaudits.

En la mateixa vetllada s'inaugurà una germandat y caixa dotal pera'ls nens y nenes del Catecisme.

Abans de repartir diplomes als nens y nenes que varen pendre part en l'acte, s'alçà el doctor Lisbona y, ab la eloqüencia que'l caracterisa, parlà sobre la necessitat de l'ensenyança del Catecisme, reconeguda fins per molts adversaris de la iglesia y que, no obstant, envíen els seus fills a colegis dirigits per ordres religioses o que, com feya Rousseau, ensenyen ells mateixos, a casa seva, el Catecisme als seus fills. Digué que la Religió no pot estar en oposició ab la ciencia, que tot prové de Deu y s'ajuden mútuament. També parlà de lo que ajuda la religió en la vida social per medi de ses ensenyances. Acabà donant les gracies, en nom del senyor bisbe, als noys y noyes que havíen près part en la festa, al senyor rector, al senyor vicari y a les autoritats locals que havíen assistit al acte y cedit la plaça pera'l mateix, a les senyores del Patronat que s'encarreguen dels premis del Catecisme y a tots els assistents que ab sa presencia contribuiren al lluiment de la festa.

Fou molt aplaudit.

Argentona, 9 de setembre de 1912.

Borsa

Cambis facilitats per la Casa J. Marsans Rof y Fills

Barcelona 12 setembre

Sessió del matí

	Operacions			Queda
4 % Interior fi mes	85'57	85'53		85'57 p
Ac. F-C. N. Espanya fi mes	103'35	103'30		103'30 d
Ac. F.-C. Alacant fi mes	99'35	99'20		99'20 d

Premi del or

(Preus de compra)

Alfons	5'20	per 100
Isabel	8'50	»
Unces y mitges unces	5'20	»
Quarts d'unça	4'70	»
Octaus y 1-16 d'unça	3'20	»
Franchs	5'50	»
Lliures	26'49	per Ll.'

Sessió de la tarda

BORSA

A dos quarts de quatre tanca

Giros

Madrid y places banc. 8 d. v. 0'30 % dany

Londres 90 dies	26'29 d.
» xech.	26'74 p.
Paris xech	5'75 p.

Deutes del Estat y del Municipi

		Operacions	Diner	Paper
4 % Interior fi de mes			.	.
» » ctat. s. A.	87'45	87'50	.	.
» » » s. B.	86'15		.	.
» » » s. C.	86'15		.	.
Amort. 5 % fi de mes.			.	.
» » » s. A.	101'65		.	.
» » » s. B.	101'55		.	.
» » » s. C.	101'55		.	.
» » » s. D.	101'50		.	.
» » » s. E.	101'50		.	.
Tít. Dte. Mn. 1903-04-05.	96'12		.	.
Tít. Dte. Mn. 1906 (4½ %)	97'25	97'10	97'15	97'35
» » » 1907 (4½ %)			97'15	97'35
» » » 1910—D.			96'	96'50
» » » 1912—F.			96'	96'50
Tít. Dte. Mn. Maig 1899 Ensanxe (4½ %)			96'75	96'65
» » » Refr. 1906	96'50		96'	96'35
Tít. Dte. Mn. de Sarrià			100'	100'50
Emp. Dip. Prov. (4½ %)	102'75		102'50	103'
Port Melilla-Chafar. (6 %)			107'50	108'

Obligacions comptat

Cambi anterior		QUEDA Diner	QUEDA Paper
96'50	Nort Villalba a Segovia (4 %)	96'50	97'
95'	» esp. Alm. V.ª y Tar. (4 %)	95'15	95'35
94'75	» Osca a Fr.ª y altr. línies	94'75	95'
82'50	» mines St. Joan Abad. gar. N.	82'50	83'
57'65	Tar. a Barña. y Fran. (2½ %)	57'65	57'85
106'25	Mad. Sar. Alac. Ar. s. A. (5 %)	106'25	106'50
102'25	» » » s. B. (4½ %)	103'	103'25
96'	» » » s. C. (4 %)	96'	96'25
96'25	» » » s. D. (4 %)	96'45	96'65
56'50	F-C. Reus a Roda) 3½ %	56'50	57'
62'25	Alm. Val. y Tar. no adherides	62'25	62'75
78'	» » » adherides	78'15	78'35
50'	Med. Zam. Or. Vigo, 1880.	50'	50'50
78'15	» » » prio.-s. G-H	78'15	78'35
102'25	Mda. Các. Portugal. s. 1.ª (5 %)	102'25	102'50
96'	» » s. 2.ª (4 %)	96'	96'50
93'75	Olot a Girona—1 al 5000. (4 %)	93'75	94'25
96'50	C.ª General de Tranvies (4 %)	96'50	97'
95'	C.ª Tranv. St. Andreu y ext.	95'	95'50
102'	C.ª Barcelonesa d'Elect. (5 %)	102'	102'50
94'	C.ª Barcelonesa d'Elect. (4 %)	91'	94'50
94'75	C.ª Trasatlántica (4 %)	94'75	95'25
79'25	Canal d'Urgell—1 al 28000	79'25	79'75
81'	Stat. Grl. Aigües Barña. (3 %)	.	.
94'	» » (4 %)	94'	94'50
100'	Societat Hullera Espanyola	100'	100'50
101'50	C.ª Gral. Tabacos Filipines	101'50	102'
89'50	C.ª Asfalts Asland—1 al 400.	.	.
91'	» » preferents	91'	91'25
102'65	Port Tarragona. Serie A. (5 %)	102'65	103'15
93'50	Com. Regants Ebre. Bn. pref.	93'50	94'
104'75	Societat Catalana Alum. Gas.	104'75	105'25
99'	F. d'Obres y Constr., no hip.	99'	99'25
100'75	C.ª Cotxes y Automòvils (5 %)	100'75	101'25
99'	Siemens Schuckert, Ind. Elèc.	99'25	99'75
101'	Stat. Valenciana d'Elec. (5 %)	101'25	101'75
92'50	Navegació y Industria (4 %)	92'50	93'
98'25	Stat. «Carbones de Berga»	98'25	98'75

Accions comptat

101'50	C.ª Penin. Telèfons, pref.	101'50	102'
101'	S. A. Constr. y Paviments, pr.	101'	101'50

Accions fi mes

26'90	F.-C. M.ª Z.ª Orense V.ª	26'75	26'80
64'90	Ferrocarrils Andalusos	64'90	64'95
515'	F-C. Nort d'Espanya	517'50	517'75
495'	F-C. Madrid Saragossa Alac.	496'75	497'

Borsa de Madrid

Tanca Oficial

Telegrama de les 3'45.

4 per 100 Interior comptat	85'50
4 per 100 » fi mes	85'55
Amortisable 5 per 100	101'50
Banch d'Espanya	447'
Arrendataria de tabachs	290'
Societat general Sucrera.—Obligacions	.
» » » Acc. preferides	44'25
» » » Acc. ordinaries	.
Franchs	105'65
Lliures	26'70
Banch Espanyol Rio Plata	471'75

Darrera hora

Telegrama de les 4'

4 per 100 Interior fi mes	85'53

Borsa de Paris

Telegrama de les 2'17

4 per 100 Interior Espanyol	80'65
4 per 100 Exterior	94'15
Accions Ferro-carril Nort d'Espanya	489'
Accions Ferro-carril d'Alacant	472'
Accions Ferro-carrils Andalusos	308'
Renda Russa 5 per 100	106'80
» » 4 1/2 per 100	101'20
Brasil 4 per 100	87'10
Banch Espanyol Rio Plata	447'
Renda Francesa 3 per 100	92'52
Accions Riotinto	2.037'

Cambis de la tarda

De dos quarts de cinch a les cinch

	Operacions	Queda
4 % Interior fi mes	.	85'55 p
Ac. F.-C. N. Espanya fi mes	103'50	103'50 p
Ac. F.-C. Alacant fi mes	99'40	99'35 p

Cambis facilitats pel Banch de Préstams y Descomptes

Borsa de Nova York

Cotisació de Londres:

Accions Ferro-carril Atchison	119'87
» » Baltimore	109'25
» » Chesapeake	82'75
» » Union Pacific	175'43
» » Missouri Kansas	29'75
Trust del Acer	74'25

Borsa de Londres

Londres, 12.

Consolidat anglès 2½ por 100	74'12
Uruguay 3½ per 100	74'50
Renda japonesa 4 per 100	81'
Renda russa 5 per 100	106'37
Veneçuela 3 per 100	59'12
Colombia 3 per 100	50'12
Sant Salvador 5 per 100	97'
Nicaragua	86'37

Cambis facilitats per la Banca Arnús

Borsa d'Anvers

Cèdules Argentines. Serie K. 5 %	41'35
» » L. 6 %	42'65
» novas 6 %	42'10

Les sessions d'avuy

Aquest matí el Borsí tanca: Interior 85'57 p., Norts 103'30 d. y Alacants 99'20 diner.

De la tanca d'ahir a les cinch a n'aquesta se millora 0'05 d'Interior y se pert 0'05 de Norts y 0'10 d'Alacants.

= Al reunirse a Madrid els corredors al Banch, cotisen Plates a 471'50 y Interior a 85'55.

De Borsa, després, Plates 471'25 y Interior 85'60 y 57.

Aquí obre l'Interior a 85'57, puja a 60, cau a 85'55 y hi tanca ab diner.

París envía: Exterior 94'20 y 94'05, Norts 489, 490 y 489, Alacants 470, 471 y 472, Andalusos 308 y 309 y Plates 447.

Aquí s'obre de Norts a 103'40, se puja a 103'65 y se tanca a 103'50 diner.

D'Alacants s'obre a 99'35, se fà 30, se puja a 45, y se tanca a 99'35 diner.

Se cotisen de tanca: Plates a 94'35, Andalusos a 64'90, Colonials a 66'37, Mercantils a 46'37 y Orenses a 26'75.

Municipis, comptat, 97'37.

Franchs y lliures 5'75 y 26'74.

Madrid segueix enviant: Plates 471'75 y Interior 85'55 ab 50 comptat.

= A les cinch el Borsí tanca: Norts 103'50 p., Alacants 99'35 p., y Plates 94'40 diner.

D'Interior hi hà diner al «corro» à 85'53 y paper a 85'55.

De la tanca del matí an aquesta's pert uns 0'02 d'Interior y's millora 0'20 de Norts y 0'15 d'Alacants.

Coneixem de Madrid: Franchs 5'65, Lliures 26'70, Plates 471'75, y darrer de Renda 85'57.

París tanca: Exterior 94'05, Norts 489, Alacants 472, Andalusos 308 y Plates 447.

Es 0'20 menys d'Exterior, igual que ahir de Norts y Plates, 3 franchs més d'Alacants y 1 menys d'Andalusos.

La paritat ab franchs a 5'65 demostra que estem a cambi de Plates, 0'18 sobre de Norts y 0'38 sota d'Alacants.

Els Andalusos surten a 65'08. Tancaren a Borsa a 64'90.

Tanquen les Rendes a París, millorades de: 0'02 la Francesa, 92'52; 0'05 la Russa del 906, 106'80; 0'15 la del 909, 101'20; 0'05 la del Brasil, 87'10; 0'10 la Servia, 87'10, y 0'05 la Turca, 92'15.

De les mines perden 5 franchs les de Rio Tinto, 2.073, y ne milloren: 6 de Beërs, 572; 3 Rand-mines, 179, y també 3 Gold-fields, 107.

Nacional Mexicà 156, 1 franch més, y també 1 més l'Espanyol de Cuba, 480.

Rebley.

El projecte d'Associacions

Carta del Doctor Laguarda

El senyor Bisbe de Barcelona ha dirigit al senyor president del Consell de ministres la següent carta, que reproduim del Butlletí Oficial Eclesiàstich:

«Excmo. Sr. presidente del Consejo de ministros:

Muy Sr. mío de mi mayor consideración: Recientemente ha dirigido á V. E. el Emmo. Cardenal Primado una razonada carta pidiéndole que retire del Congreso el proyecto de ley de Asociaciones allí presentado, y sobre el cual, ha poco también, dió su dictamen la comisión parlamentaria nombrada al efecto; y yo me permito, con todos los respetos debidos á V. E., unir mis ruegos á los del venerable Prelado de Toledo.

El anuncio de que se intenta á todo trance convertir en ley muy pronto el repetido proyecto, ha causado profundísima pena á los buenos católicos españoles, que nada anhelan tanto para su patria como la paz religiosa mediante el respeto debido á las prerrogativas de la Iglesia de Cristo, y de su Jefe Supremo el Soberano Pontífice.

Esa pena sentimos, señor presidente, los católicos barceloneses, y es ella tanto mayor, cuanto lo es y más hondo el convencimiento que aquí en Barcelona tenemos del efecto devastador que entre nosotros produciría, para el sostén y desenvolvimeinto de las obras de cultura popular y de beneficencia y de pacificación social, la aplicación práctica de la proyectada ley. En Barcelona siempre la revolución está preparada, como ha dicho quien con autoridad podía decirlo, y una experiencia de muchos años lo ha puesto bién de relieve; la semana sangrienta de julio de 1909, mostró muy claramente hasta donde llegan en audacia y poder los elementos que aquí viven, y son los profesionales del desorden; esta situación ha empujado á los buenos católicos barceloneses para establecer y fomentar y sostener con muchos laudabilísimos sacrificios de todo orden, numerosas obras de cultura popular y de beneficencia destinadas á la sana ilustración de las clases humildes, al cultivo en ellas de los más puros y elevados sentimientos cristianos y el remedio solícito y cariñoso de sus necesidades. Si no temiera dar demasiada extensión á esta carta expresaría aquí el número de escuelas nocturnas, y diurnas, salas de asilo y casas-cuna, patronatos y monte-píos, entre nosotros existentes y destinados á favorecer con santo y generoso espíritu de caridad, en las necesidades del espíritu y en las privaciones de la pobreza á nuestras clases obreras; en ese número muy consolador vería hasta donde llega la buena voluntad y el sacrificio de los católicos barceloneses, y en las populares barriadas de la ciudad, tan agitada siempre é inquieta, puede ver V. E. lo que han hecho y han logrado las obras católicas de las cuales son principalísimo instrumento los Institutos religiosos que, aquí entre nosotros, prestan indiscutibles servicios en esa labor lenta y difícil, en una capital como Barcelona, de saneamiento popular, de recta formación y dirección del pobre pueblo.

Es la paz Excmo. Sr., objeto de constante anhelo en la industriosa y activa y hermosísima ciudad de Barcelona, y esa paz no puede ser real m duradera, ni eficaz, cuando la engendra no más que el temor á la fuerza pública y la sostienen los medios enérgicos de represión. Así lo comprenderá sin duda V. E. en su clarísimo talento. La fuerza pública es algo, pero no lo es todo para el gobierno de un país. El cultivo de los buenos sentimientos morales, la difusión del espíritu de religiosidad que los engendra y los nutre no son elemento despreciable para el poder público consciente de su deber y de la gran responsabilidad de su misión.

Es por ello asunto muy delicado para el poder público poner mano en el régimen local de las congregaciones religiosas, y son por ello muy dignas de atenta meditación las razones discretísimas que á V. E. ha expuesto el Emmo. Cardenal de Toledo, y que con él suscriben los Prelados todos de España.

Por el bién de nuestra amada patria deseo que V. E. se digne escuchar nuestros ruegos.

Reciba, señor presidente, el testimonio de consideración con que me reitero de V. E. affmo. Capellán q. b. s. m., † JUAN, J., Obispo de Barcelona.

(Burjasot Valencia, 28 d'agost de 1912.»

L'agitació estival

Els ferroviaris

Una declaració

Autorisada ab el segell de la Unió Ferroviaria, hem rebut la següent nota:

«La especie lanzada por la prensa referente á que los ferroviarios solo esperaban de las Compañías, contestación á las bases que con carácter local se les presentaron, es debido á confusión de algunos individuos de la comisión encargada de su presentación.

Los ferroviarios hacen cuestión primordial de las bases de carácter general, puesto que en ellas se incluye lo más importante, ó sea el aumento de sueldos».

Els sabaters

S'han declarat en vaga 63 obrers de la fàbrica de sabates propietat del senyor Mallol, per desacort ab els preus en que's paga la mà d'obra.

També s'han declarat en vaga per igual motiu, 121 obrers de la fàbrica Dominguez.

Per haver accedit els patrons a les demandes dels obrers, les vagues han quedat solucionades.

El conflicte de la casa Archs

Ahir se reuniren al Govern civil els obrers de la Casa Archs, als quals el governador els va exposar els termes en que creu que podría solucionarse la qüestió.

Sembla que als obrers els feren bona impressió aquestes proposicions, y digueren que les comunicaríen a la Junta, y si ella les acceptava, a la Junta general.

Ab l'avinença d'aquesta, creu el governador que podría arribarse a una solució.

Obrers presos

Els cinch obrers presos, ab motiu dels successos de la Casa Archs, han sigut processats y detinguts sense fiança.

De Mataró

Dilluns hi hagué a Mataró l'entrevista entre'ls comissionats dels patrons y els dels obrers agricultors. Com que aquests se limitaren a preguntar si'ls acceptaven les bases presentades y que ells estaven decidits a mantenir en totes les seves parts, no hi hagué lloch a discutirles y adhuc pera això sobrava l'entrevista. Essent negativa la contesta dels patrons, quedà plantejada la vaga y, en conseqüencia, el dimarts no acudiren al treball els moços y els jornalers de les hortes.

Convocada per l'alcalde senyor Arañó, que'l dilluns tornà an aquella ciutat, terminada la llicencia de que ha vingut disfrutant per alguns díes, dimars mateix hi hagué en el saló de l'Alcaldía la reunió d'una comissió de patrons y altra d'obrers pera veure si's troba una fòrmula d'arranjament y's poden reempendre els treballs agrícols.

En previsió d'alguna anormalitat, que no es de tèmer per ara, dimars a la nit hi arribaren alguns números de la guardia civil.

(PER TELEFON)

Els metalúrgichs

Madrid, 12, 12'30 matinada.

Els patrons cerrallers y farrers s'han reunit, acordant no accedir a les peticions dels metalúrgichs.

Els carrilaires

Un funcionari de la Companyía dels ferrocarrils de M. Z. A., ha dit que'ls obrers de la Companyía del Nort tenen millors condicions de treball que ells y ha recordat que recentment en aquesta darrera companyía han sigut ascendits més de 400 capataços, guarda-frens, moços de tren, etc.

Ha afegit que, en general, els del Nort no tenen motius de disgust.

Lo que faràn serà prestar el seu apoyament moral y material als de M. Z. A. si sorgís la vaga y no intervenir en el moviment de les línies d'aquesta darrera companyía.

El Comitè de la Federació de ferroviaris ha rebut un despatx de Villanueva de las Minas, en el que li díuen que han abandonat el treball com a protesta pel procedir de la Companyía de Madrid Saragossa, Alacant.

De Sevilla

Sevilla. — Regna disgust entre'ls ferroviaris perque la Companyia dels ferrocarrils andalusos ha despedit a tres interventors.

Avuy se reuneixen pera tractar d'aquest assumpte.

De Saragoça

Madrid, 12, 10 matí.

Saragoça.—En el Círcol de ferroviaris del carrer de San Boto ha donat una conferencia en Pere Ribalta, president dels ferròviaris de la Xarxa Catalana, devant dels companys de la secció de Saragoça.

Va fer historia de les gestions realisades pera conseguir l'aument de jornal, la reglamentació de les hores de treball y altres coses.

Digué que no ha tingut contestació a les cartes que va escriure als senyors Canalejas, Maristany, Gasset y Villanueva.

Assegurà que la seva actitut es d'anar a la vaga pacífica en el cas de no conseguir les millores citades.

Recordà les manifestacions del governador de Barcelona, desmentint el rumor que atribueix caràcter revolucionari a n'aquesta vaga.

Afegí que si algú sospités que cap polítich volgués aprofitarse de l'actitut dels ferroviaris pera produir alteracions d'ordre públich, suspendría ses gestions y desistiría de la vaga.

Igual manifestació van fer els companys de Saragoça.

Acabà declarant que no venía a demanar solidaritat, perque les millores solicitades per la Xarxa Catalana tenen caràcter local, però'ls indicava que consultessin sa conciencia y si aquesta'ls deya que convé la unió, escoltessin la veu de sa conciencia.

La secció de Saragoça oferí a n'en Ribalta secundar lo que acordi la secció catalana.

Divergencies entre'ls carrilaires.

Madrid, 12, 4'15 tarda.

Ha arribat a Madrid el president de la Federació de ferroviaris, Vicens Barrio.

Ha estat a la «Casa del Pueblo», cambiant impressions ab els seus companys sobre'l conflicte suscitat pels ferroviaris de la secció catalana.

Segons nostres informes, segueix dominant el criteri de que'ls ferroviaris catalans han procedit de lleuger, aventurantse a adoptar acorts de tal importancia sense comptar previament ab el Comitè Central.

Vaga al Ferrol

Ferrol.—Per haver despedit la empresa a una colla de travallejadors que's negà a seguir treballant a preu fet, s'han reunit els seus companys d'ofici y han acordat declararse en vaga si la empresa no admet als despedits.

Municipi

Un particular ha demanat permís pera instalar anuncis lluminosos a varies aceres del Ensanxe.

La setmana vinenta se reunirán totes les ponencies de Foment pera enllestir tots els assumptes que tenen en estudi.

Els vehins del carrer den Balari han presentat una instancia demanant la instalació d'una font al del Segre.

Han tornat del extranger, el senyor Pardo, y de Caldes de Malavella, el senyor Vallet.

La comissió de colonies escolars anirà diumenge, ab els facultatius municipals, al Park de Montjuich, pera precisar les obres que convingui fer, al objecte de enllestir la escola de bosch.

Serà repartida entre'ls regidors de Governació la llista dels 50 mestres que's proposen pera les aussiliaries que s'han de proveir.

Una comissió de venedors fixes de peix entregà ahir una instancia a Hisenda, en súplica de que no's permeti als ambulants ocupar els llochs d'aquells quan els abandonen al quedar llestos.

MÉS TELEGRAMES
Y TELEFONEMES
DE "LA VEU DE CATALUNYA"

(PER TELEFON)

Els enginyers industrials

Madrid, 12, 12'30 matinada.

S'han reunit els alumnes de l'Escola d'Enginyers Industrials y han acordat donar el seu assentiment als seus companys de Barcelona, acceptant l'intervenció de la Cambra Industrial de la capital catalana.

El comte de Romanones ha manifestat que creu fàcil la solució del conflicte.

Ha ofert solicitar del senyor Canalejas la concessió de les condicions mínimes que demanen els alumnes.

Sobre un projecte

El senyor Villanueva ha manifestat que'l projecte de canalisació del Manzanares y higienisació del sub-sol de Madrid no s'ha executat ja, perque les proposicions presentades superen en alguns milions al presupost acordat.

Notes donostiarres

San Sebastián. — El Rey ha firmat un Decret aprovant el projecte sobre cimentació del mur d'endegament del riu Segre y altre sobre caducitat de concessions mineres.

— S'ha celebrat la segona sessió del Congrés anti-tuberculós, reunintse en seccions.

— S'han celebrat regates, prenenthi part el Rey y la Reina, que anaven en el balandre «Hispania».

Ha guanyat el primer premi el «Dóriga» y el segon el «Hispania».

En la regata d'entreteniment ha guanyat el primer premi el «Tonino», del Rey, y el segon el «Dóriga».

— El doctor Compaired, en vista del satisfactori estat del infant Jaume, s'ha despedit dels Reys.

Aquesta nit marxa a Londres.

—El ministre d'Hisenda del Salvador, per encàrrech del president d'aquella República, ha entregat al senyor García Prieto 2.000 pessetes ab destí als Sanatoris anti-tuberculosos de Madrid, que porten els noms de les Reines Victoria y Cristina.

—El comte de Romanones ha marxat cap a Bilbao y Santander.

Explosió

Castelló. — A Villafanes l'explosió d'un morter ha ferit a set persones, entre elles el tinent d'alcalde.

— Ha sigut detingut el pirotècnich.

Accident d'aviació

León.—A Ponferrada, l'aviador Lecombe, al aterrissar, no ha pogut dominar l'aparell, que ha caigut al lloch destinat al públich.

Han resultat quatre ferits.

L'aviador, ilés.

La «Gaceta»

Madrid 12, 10 matí.

La «Gaceta» publica:

Reyal Ordre aprovant les instruccions pera la tramitació d'expedients de baixes y exempcions temporals o perpetues de riquesa rústica.

Altra disposant que cessi en el despatx ordinari d'Hisenda el subsecretari d'aquell departament.

De Foment.—Derogant la Reyal Ordre de 12 de novembre de 1907 y que en lo successiu no tinguin valor les condicions de les tarifes especials de transport de mercaderíes, per ferrocarril, que prohibeixen la soldadura.

La frescura d'una empresa

En la nit del dimars descarrilà'l tranvía de vapor que fà'l servey del Pardo, en el kilòmetre 5 de la carretera, resultant varis contusos, els quals arribaren a Madrid gracies a la generosa cessió de varis automòvils particulars, car la empresa no's preocupà del transport dels viatgers.

En Romanones

Santander.—Arribà'l comte de Romanones.

Els seus amichs li donaren un banquet a Villapardo.

Va dir que'l partit lliberal seguirà dos anys ab la quefatura indiscutible del senyor Canalejas, reconeguentlo tots els prohoms.

Tenen que acabarse les conjures; es precís d'una vegada fer el partit.

Ell serà'l primer lliberal y el primer disciplinat a les ordres den Canalejas.

40 ferits d'un morteret

Ampliant les noticies que havem donat sobre una explosió a Castelló, noticies particulars rebudes de Villafames participen que anit, quan tot el poble's trobava congregat a la plaça de la iglesia presenciant una funció de fochs artificials, explotà un morteret.

El pànich que's produí fou gran.

Moltes persones rodaren per terra, algunes ferides.

S'ignora el nnúmero exacte de ferits al menys sumen 40, d'ells 8 graves y 16 menys graves.

Entre'ls primers figuren Angel Camió, Manuel Santalos, Joseph Beltràn, Tecla Pau y el guardia civil Daniel Barreta, el qual té un ull buidat.

Aquest matí ha ingressat al Hospital de Castelló el primer tinent alcalde de Villafames, don Joseph Carlet, el qual té incrustats en diferents parts del cos fragments del morteret.

Fou portat a Castelló en brassos de varis vehins.

Immediatament li han amputat els metges una cama y es molt probable que li hagi necessitat d'amputarli l'altra.

Se tem un fatal desenllàs.

Entre'ls lesionats hi hà moltes dones y noys.

El Jutjat s'ha presentat al hospital pera pendre declaració als ferits.

Encara que falten detalls oficials, se sab que'ls pirotècnichs han sigut detinguts.

Consell de ministres

Madrid 12, 2 tarda.

Avuy, com estava anunciat, s'han reunit els ministres a Governació pera celebrar Consell.

Al senyor Canalejas, al tornar d'Otero se li ha romput un neumàtich del automòvil, y per aquest motiu ha retardat son viatge mitja hora després de la fixada.

La referencia de la reunió l'ha donada el senyor Barroso.

—El Consell —ha dit— ha durat poch més d'una hora y en ell ens hem ocupat de tots els assumptes de palpitant actualitat.

El ministre de Foment y jo havem invertit la major part del temps en l'exàmen de les vagues, fixant l'atenció en el conflicte plantejat pels ferroviaris.

El senyor Villanueva ha donat compte de les disposicions que prepara, relacionades ab aquest assumpte, unes ja concegudes, y altres que seràn objecte de la deliberació de les Corts.

També'l Consell ha examinat el plet que sostenen els alumnes d'enginyers industrials, mostrantse'l Govern propici y ab els majors desitjos pera trobar una solució concreta y definitiva.

El ministre de Gracia y Justicia ha llegit en línies generals als seus companys el discurs que ha preparat y que llegirà ab motiu de la obertura de tribunals.

Un poch hem parlat—ha afegit el senyor Barroso—de política interior y exterior y de la tasca que's prepara pera les Corts.

El senyor Canalejas, si la malaltía de la seva filla li permet, marxarà'l dillunss a San Sebastiàn pera assistir a la clausura del Congrés antituberculós, y aquesta tarda, a dos quarts de cinch, torna a sa finca d'Otero.

Per últim el Consell ha aprovat els següents expedients de Foment.

Un sobre continuació de les obres del camí vehinal de la carretera de Salamanca a Frejeneda, per administració, y altre sobre aprovació de transport de materials pera l'estany de Guadalcelato, adicional al presupost del mateix y continuació de les obres per administració.

Els senyors Canalejas y Barroso han esmorzat després del Consell en el ministeri de la Governació.

Solidaritat escolar

Sembla que'ls alumnes de les Escoles d'enginyers industrials compten ab el concurs dels seus companys d'Universitats, y aquesta solidaritat s'esteriorisarà una vegada verificada l'obertura de curs.

Accidents ferroviaris

Madrid, 12, 4'15 tarda.

Valencia.—El tren descendent de Xàtiva estigué a punt de topar ab el discrecional per haverse donat la sortida equivocadament en una estació pròxima.

El tren procedent de Livia ha descarrilat en la estació de Paterna, per una equivocació del moço d'agulles.

La màquina ha fet caure dúes parets.

Les «capeas». - Colissió. - 17 ferits.

Avila.—En el poble de Villarejo ha ocorregut una sangnanta colisió entre els vehins de la esmentada localitat y els de Cuevas del Valle, lloch proper.

Es costum a Villarejo, per les festes, celebrar una «capea», que comensa a punta de día ab la sortida del toro anomenat de l'aiguardent, en llibertat pel poble.

Pera veure a Villarejo aquesta «capea», hi acudeixen tots els anys els minyons de Cuevas del Valle, qui comparteixen ab els de Villarejo la colecció dels opades que'l toro distribueix.

Desde aquest matí han circulat per la capital rumors d'haver ocorregut a Villarejo un greu succès, l'origen del qual ha sigut haver prohibit l'alcalde que's deixés anar al toro.

El jovent de Cuevas han protestat contra la prohibició, intentant aviar el cornúpeta. S'hi oposaren els de Villarejo, s'entaulà la lluita y se convertiren els carrers de la població en camp de batalla. Sortiren a relluir armes de foch, ganivets y garrots, quedant fòra de combat 17 contendents d'un y altre bàndol, alguns d'ells ferits de tal gravetat que es de suposar hagin mort.

S'assegura que'ls minyons de Cuevas del Valle tenen antigues rivalitats ab els de Villarejo y ells demanaren la «capea» insistentment.

Les últimes noticies de Villarejo confirmen que hi hà 17 ferits.

S'ha concentrat la guardia civil dels pobles immediats al lloch de la ocurrencia.

Teatres

CATALA

Editades a cà l'Artís s'han publicat les següents obres:

«Cría corbs!...», quadre dramàtich den Joan Aler.

«Desamor», drama den Joan Puig y Ferreter.

ULTIMA HORA

EDICIO DEL VESPRE: 2.ON TIRATGE

Sessió del Ajuntament

Comença a les 5'15. Presidencia del senyor Sostres.

S'aprova l'acta de l'anterior.

Se dona compte del telegrama del senyor Canalejas sobre la qüestió dels enginyers industrials.

Una extranyesa

El senyor Carreras Candi recorda que una companyía de gàs fa un any que va demanar permís pera fer, a costes seves, proves ab llums de potencia a la plaça de Catalunya, y a pesar del temps transcorregut, no's tramitía la concessió d'aquest permís. Per lo tant, es precís que's despatxi ab urgencia.

El senyor Ripoll—de la comissió de Ensanxe—declara que desde'l 1 de janer que funciona la comissió actual, no ha tingut coneixement de tal petició de permís.

No deixa d'ésser extranya aquesta omissió.

Mocions

El senyor Garriga lamenta'l seguit de desgracies que fan cotxes y automòvils y ho atribueix en part a que a les aceres hi hà massa obstacles de taules, pals, llums, llochs de venda, etc.

També diu que s'han presentat denuncies per excès de taules de cafè a la plaça del Angel, però el tinent alcalde no ha fet cas omís de dites denuncies. Demana a la presidencia que fassi mirar si hi hà permís pera les susdites taules.

—El senyor Figueras demana uns aumenta de jornals y que's pagui als municipals el plus per repartiment de fulles de padió.

La célebre ploma

El senyor Nualart diu que va a tractar de una qüestió molt més important que la de les aigües, la dels consums y la de la llum, y es que al senyor Martorell, a la sessió passada, li va desaparèixer una ploma de sa propietat.

El senyor Figueras:—Que s'aixequi la sessió en senyal de dol.

El senyor Nualart declara que la opinió s'ha commogut pel fet. ¿Còm va desaparèixer la ploma? ¿La va perdre? ¿Li van pendre? Aixa darrer fora greu y convé, pera calmar a la opinió, saber còm està la ploma.

El senyor Martorell diu que deixà la ploma sobre una taula y que li desaparesqué, no sab còm, no haventla vista més.

El senyor Nualart.—En aquest càs, si'n compra una altra, procuri que sigui de «ida y vuelta».

Homenatge

Se presenta una proposició demanant que l'Ajuntament s'adhereixi al homenatge a l'Ignasi Iglesias y que contribueixi ab 250 pessetes a la confecció de l'àlbum.

El senyor Serraclara proposa que siguin 500 pessetes, y que en una fulla especial s'hi posin les firmes dels regidors.

El senyor Ripoll, primer firmant de la proposició ho accepta, però el senyor Carreras adherintse a la idea creu que s'ha de demanar informe a Hisenda, lo qual fa que'l senyor Serraclara l'acusi de voler desltuir l'unanimitat ab que ha sigut rebuda la idea.

El senyor Carreras replica que ha comensat dient que s'adhería a la idea del homenatge per tractarse de l'Iglesias, perque l'orador, personalment, es contrari als homenatges.

En quant a voler que passi a Hisenda, es per tractarse d'un punt reglamentari.

Incident

El senyor Martorell:—El senyor Carreras ve ara ab economíes. ¿Per què no hi anava quan demanava la construcció d'un mercat en un lloch hont hi hà 60,000 pams de terra? (Rumors).

El senyor Carreras:—Paraules tan insidioses, sols podía proferirles el senyor Martorell. Jo li demano que les expliqui.

El senyor Martorell, atribulat, mira a tots cantons y no sab què dir.

L'alcalde'l treu del apuro, dient:

—El senyor Martorell ha pronunciat involuntariament les paraules que ha dit. (Rialles).

Varies veus:—Quin regidor, que parla involuntariament!...

Queda terminat l'incident y s'aprova la proposició.

Segueix la sessió.

L'alcalde ha conferenciat avuy ab la Junta de la societat dels escombriaires.

Com sembla que tampoch està la Junta massa decidida a la limitació d'hores, alegant que les demarcacions son molt extenses, el senyor Sostres ha repetit que si per tot el dijous vinent no han presentat una fòrmula pràctica en la que hi estiguin conformes tots, procedirà a fer senyalar demarcacions pels facultatius municipals y les adjudicarà a qui en demani.

(PER TELEFON)

El tractat ab Portugal

Madrid 12, 5'15 tarda.

Sembla que en les negociacions que s'estàn tramitant pera concertar un tractat de comerç entre Espanya y Portugal, se tracta de la derogació de la lley que avuy existeix que limita a dos milions de kilograms el cacau de Fernando Póo que pot entrar pagant 0'50 ptes. kilo.

El reste de la cullita paga com extranger, o sía a 1'20 ptes. kilo.

Se concedirà, en cambí, la entrada de tot el producte, qualsevol que sía la cantitat, a rahó de 0'70 kilogram, però rebaixant també l'aranzel de 1'20 que ara rigeix pera'ls cacaus de Santo Tomé, aixís com que aquest benefici pera Portugal ha d'otorgarse en armonía ab la entrada de dita nació dels blats castellans.

«La Mañana», del qual es l'anterior noticia, afegeix que'ls productors de cacau de Fernando Póo estàn disgustadíssims y organisen manifestacions de protesta, ab valiosos elements de la colonia espanyola que en vista del abandono en que tenen lliberals y conservadors aquella possessió, tracten d'ingressar en el partit reformista.

D'igual manera s'indica que alguns se proposen renunciar a la ciutadanía espanyola, acullintse a l'alemanya o la portuguesa, y se mormola, en quant al tractat ab Portugal, que's tracta de donar satisfacció a Portugal pera que oblidi el seu disgust pels recents successos a la frontera.

Comentaris de «El Liberal»

«El Liberal» posa'l següent comentari al article del senyor Canalejas sobre les Mancomunitats:

Hi hà en lo copiat una mescla singular de fermesa y de dubte. Al principi sembla com que'l quefe del Govern està ja, no sols embarcat, sinó en mitg de la corrent del Rubicó, y després ens trobem ab que apenes té un peu en la barca mentres que l'altre continúa afermat a terra.

¿De qué's tracta? ¿De una desconfiança d'aquestes que solen assaltar al senyor Canalejas en els moments decisius? ¿De una subtil habilitat maniobrera?

Aviat sortirem de dubtes; però desde ara se pot dir que no s'hi hà cap quant al fet de que'l projecte de lley anirà endevant per mida que'l Govern se ratifiqui en son propòsit.

Té aquesta reforma, ademés de la seva propia virtualitat, la que baix la impulsació de les circumstancies ha adquirit.

Es necessari pera mantenir l'equilibri nacional legalisar la situació econòmica. No menys necessari es pera la conservació de l'equilibri nacional cumplir ofertes y satisfer compromisos que ja no consenten moratories.

A l'extranger

(DE L'AGENCIA HAVAS)

DE FRANSA

Consell al Elisseu

París, 12, 1'15 tarda.

En el Consell celebrat al Elisseu, monsieur Poincaré ha donat compte de la marxa dels afers del Marroch y de Orient.

El ministre de Instrucció ha informat al Consell de que solament s'hi disolt un sindicat de professors y que algunes seccions sindicals han acordat resistir.

Els ministres de Instrucció y Guarda Sagells s'han posat d'acort pera les mides que s'hagin d'adoptar relacionades ab l'actitut del professorat.

Els sindicats de professors

París, 12, 2'30 tarda.

Sembla que les mides adoptades pel Consell de ministres contra'ls sindicats de professors que no s'han sotmès a les ordres del ministre podràn limitarse al Sindicat del Sena, que es el que ha tractat de concentrar y organisar la resistencia.

S'han disolt la major part de les seccions afectes als 12 sindicats existents.

D'ALEMANYA

Desgracia a una mina

París, 12, 1'20 tarda.

Un despatx de Duisburg (Prussia), diu que ha ocorregut una explosió de grisu a una mina de prop d'aquella ciutat.

Hi hà cinch morts.

El despatx no dona més detalls.

Negociém Valors y Cupons

Mas Sardà, Rbla. Centre, 20.

Festa del Sometent del Masnou

Diumenge se celebraren les festes à benefici de la Germandat de la mateixa institució.

Al matí al local del carrer de la Colomina hi hagué el concurs de tret al blanch. Hi prengueren part més de 100 individuus, haventhi hagut nombrosos trets magnífichs.

Després foren repartits als més bons tiradors els premis en metàlich oferts per l'Ajuntament, les armeries Schilling, Beristain y Capdevila y Laplana, y els senyors don Ramón Galera y don Felip Millet.

A les onze, en el jardí del Casino del Masnou, s'hi celebrà missa de campanya ab assistencia de tot el Sometent ab son cap don Antoni Antich Portell y el sub cap don Salvador Estapé y Millet, y el comandant que hi havía anat desde Barcelona. Hi assistía també una distingidíssima concorrencia entre la qual s'hi veyen molt elegants y hermoses senyoretes. El celebrant fou mossen Miquel d'Arquer, ecònom, qui va fer una eloqüent plàtica glosant el tema de Sometent «Pau, pau y sempre pau».

Al mitgdía en el mateix jardí s'hi ballaren algunes sardanes que foren puntejades per molt airoses senyoretes sardanistes y nombrós jovent que demostraren un gran entusiasme per la nostra dança nacional.

Ab el tren de les tres de la tarda arribà an aquella vila l'Orfeó Català, essent rebut molt afectuosament pels compatricis de son director en Lluís Millet. L'Orfeó donà un lluidíssim concert en la sala-teatre del Casino.

Estava plena de distingida y nombrosa concorrencia. Tota la devantera del primer pis estava ocupada per una garlanda d'hermoses y elegants senyoretes, que donaven aire de distinció a la reunió.

La platea y llochs dels costats estaven també totalment ocupats per les principals families y molt belles senyoretes.

Al entrar en escena l'Orfeó Català y son mestres, foren saludats ab un entusiasta aplaudiment. L'Orfeó cantà «El cant de la Senyera», Millet; «Cançó de Nadal» (popular), Perez; «Els bailets», Martínez Imbert, que fou bisada; «Cançó de breçol» (popular), Sancho Marraco; «L'Hereu Riera» (popular) bisada, Cumellas Ribó; «La Mare de Deu», Nicolau; «Pregaria de la Verge del Remey», Millet, (per les senyoretes); «Ave verum», Saint Saens; «O magnum misterium», Victoria; «Credo» de la missa del Papa Marcelo, de Palestrina; «Negra sombra», Montes; «El cant dels aucells», Millet, (solo per la senyoreta Andreueta Fornells); «Mazur», dança popular polonesa, Wanda Landowska; «Vols dirme amor», madrigal, Dowanld; «Pel maig que vé», madrigal, y «Aucellada», de Janneguin.

El programa era selecte y fou aplaudit constantment y el mestre hagué de bisar algunes composicions pera correspondre als insistents aplaudiments de la concorrencia.

Al acabarse'l programa el públich demanà ab gran insistencia que's cantessin «Els Segadors» que foren escoltats estant la quasi totalitat de concorrents a peu dret y aclamats a son final.

Ab un tren especial de dos quarts de nou l'Orfeó Català tornà a Barcelona, molt satisfets de sa excursió, y els mataronenchs orgullosos del èxit de tots els actes que s'havíen celebrat.

A dos quarts de deu de la nit, a la mateixa sala hi hagué un ball extraordinari ab que la Comissió obsequià graciosament a totes les families que havíen contribuit ab sa presencia al major lluiment de les festes.

Diputació

— El número del Butlletí del Musèu Social, corresponent al prop-passat mes d'agost, publica'l següent sumari:

«Text: Secció oficial: Activitat del Musèu Social. — Les matzines industrials. — Crònica social: Exposició del Musèu Social. — Unión y defensa de los Montepíos de Barcelona. — Inauguració de la Borsa del Treball de Madrid. — Conferencia. — L'emigració en 1911. — Llegislació social: Espanya: Reglamento provisional para la aplicación de la ley de 12 de junio de 1911, sobre casas baratas. — Ley prohibiendo el trabajo nocturno de las mujeres en talleres y fábricas, de 4 de julio de 1912. — Revista de Revistas. — Obres rebudes en la Biblioteca del Musèu Social.—Secció d'Estadística: Index «numbers» de subsistencies. — Borsa del Treball de Barcelona. — Resum estadístich de les vagues a Catalunya. — Preu de les subsistencies a Barcelona.»

— Durant el prop-passat mes d'agost varen rebres a la Biblioteca del Musèu Social, 67 obres, la major part d'elles de gran interès. També varen rebres moltes revistes socials de diferents paisos.

— S'ha publicat la següent circular:

«En cumplimiento de lo acordado por la Comisión provincial, en funciones de Diputación, en sesión del día 4 del corriente, se hace saber por medio de la presente circular á los Ayuntamientos de esta provincia, que habiendo transcurrido el plazo dentro del que, con arreglo á lo dispuesto en el artículo 36 de la vigente Instrucción de 26 de abril de 1900, debían haber ingresado en la Caja provincial el importe del tercer trimestre del corriente año de 1912, de las cuotas del Repartimiento provincial, de atrasos convenidos y de quintas partes del total de obras de caminos vecinales, sin que gran número de ellos lo hayan verificado, que si por todo el día 30 del actual mes de setiembre no han hecho efectivos sus respectivos descubiertos, se procederá contra los morosos por la vía de apremio.»

— Ha tornat de Sant Julià de Vilatorta el president de la Diputació, don Enrich Prat de la Riba.

Ahir matí va rebre en el seu despatx al comandant dels Moços de l'Esquadra, que li va donar compte del èxit obtingut en el concurs de tir que s'acaba de celebrar pels moços que hi han près part.

— Comissió Provincial. — Aquesta Comissió, en sessió d'ahir matí, va despatxar els següents assumptes:

Recurs interposat per don Joan Pujades contra un acort del Ajuntament de aquesta capital, referent a una multa per no reunir condicions un dipòsit de fems. Desestimat.

Compte de la impresió de les llistes electorals. Aprovat.

Instancies de la Societat Anónima Elèctrica de Catalunya, oposantse a l'exempció de subasta demanada pels Ajuntaments de Sardanyola, Tiana y Ripollet pera contractar el servey d'illuminació pública. Se ratifiquen els anteriors informes.

De la secció d'Hisenda.

Remissió al governador del repartiment d'arbitris extraordinaris de Castellbisbal pera 1911, que figura unit al expedient relatiu al recurs d'agravi interposat per don Francisco Vendrell, contra la quota ab qu efigura en aquell.

Informe al governador sobre d'un recurs d'alçada interposat per don Isidre Vila y Matas y altres vehins de Sabadell contra un acort del Ajuntament de Sant Quirze de Terrassa, pel que no's donà lloch a la seva reclamació d'exclusió del repartiment general format per dit Ajuntament pera 1912.

Idem en l'expedient instruit per l'Ajuntament de Sarrià al objecte de recabar autorisació del ministeri de la Governació pera imposar un arbitri sobre generadors y motors.

Musicals

Festa musical a «Villa Casals»

El confrare vendrellench «Baix Penedés», relata aixís la bella festa musical celebrada a la «Villa Casals»:

Dijous va celebrarse a la bella casa de l'exími violoncellista Pau Casals, de la platja de Sant Salvador, la festa íntima musical anunciada, en obsequi dels eminents músichs extrangers, que en ella s'hostatgen, Donad Tovey y Miecio Horzowski.

A la tarda, després de dinar, donà comens una sessió íntima de música, en la qual, els dos obsequiats concertistes executaren una dificilíssima composició a quatre mans, de Schubert, al piano, ab la destresa que és de suposar, tractantse de dúes eminencies. Després en Casals y la seva gentil y simpàtica esposa Na Guillermina, se possessionaren dels violoncells, y acompanyats al piano per Mr. Tovey, executaren el gran concert que pera ells dos va escriure'l famós compositor Moór. Cal suposar com l'executaren els nostres dos eminents artistes. La distingida concurrencia de convidats, entre'ls quals s'hi trobaven els exímis concertistes de piano nostre compatrici Benvingut Socías y Emili Sabater, de Tarragona, el celebrat mestre compositor de sardanes, empordanés, senyor Garreta, y els professors de la cobla «La Principal», de La Bisbal, estigueren durant més de trenta minuts, que durà dita genial composició, pendents de les rauxes d'harmonies que sorgien del cordam dels dos violoncells.

Llarchs aplaudiments y entussiastes felicitacions de tothom escoltaren els dos simpatiquíssims esposos, que aixís sabíen obsequiar a una festa d'art als seus distingits hostes y amichs.

Seguidament, la notabilíssima cobla «La Principal» executà en la espayosa terrasse de la casa una triada audició de serdanes de lo més escullit de son repertori, den Morera, del mencionat Garreta, del propi Casals y d'algún altre que no recordem, essent puntejades per gentils parelles, no mancanthi entre elles, la mestressa de la casa, Na Guillermina, que, com es sabut, es una entusiasta y destra sardanista.

Gran impresió feu an en Tovey y an en Horzowski, tant l'instrumentació component de la cobla com la música de la nostra dança nacional, exclamant sovint: «¡oh, tres joliu! ¡tres joliu!»; felicitant efusivament al mestre Garreta, sobre tot al final de la sardana «Llicorella», que va esser fortament ovacionada, y cal suposar la precisió y gust ab que la cobla l'executà, com així mateix les altres, valguentli també moltes felicitacions.

En un descans, els convidats foren espléndidament obsequiats ab pastes, dolços, vins generosos y gelats.

A la nit, la festa va pendre un caràcter més popular. Les reixes de «Villa Casals» s'obriren de bat a bat a tothom: mariners, gent de mar y de la vila que baixaren a la platja, omplenaren en democràtica y amical barreja, terrassa y jardí de la casa, oberta sempre als humils.

Y es feu música, molta música; y en Casals y la Guillermina tornaren a extassiar a la concurrencia ab els seus divins violoncells, y en Tovey, l'Horzowski y en Socías, teclejaren sols unes vegades y a quatre mans altres, notables composicions de grans mestres, y esclataren sorollosos aplaudiments, y era ja la mitja nit, quan el cant planyívol de la tenora ressonà altra vegada en la quietut de la nit, torbada sols pel lleu remoreig de les ones del mar.

A les primeres hores de la matinada acabava una tant bella com artística festa, de la qual ne guardaràn un imborrable record tots quants hi assistiren. Y quedats sols a la casa uns comptats amichs den Casals y els professors de la cobla, aquests foren obsequiats ab pastes, xampany y cigarros, y pródichs en Casals y la simpàtica Guillermina, empunyaren de nou els violoncells, y donaren la primera lectura d'una flamant composició, escrita encara en borrador, composta per Mr. Tovey, pera dos violoncells sols, sobre motius de la cançó popular catalana «A la voreta del mar», la qual es inspiradíssima, essent executada pels exímis artistes ab tal precisió, que ningú hauría suposat que aquella audició fos en primera lectura.

Els professors de la cobla y el mestre Garreta, que no coneixía personalment an en Canals, marxaren encantats del tracte senzill, afable y expansiu del gran violoncellista y de la seva també genial esposa Na Guillermina.

Els diaris de Bilbao parlen del viatge del Orfeó Bilbaí a Barcelona, donantli gran importancia artística, o organtli la representació musical de les terres euskèriques.

Diuen que'ls orfeonistes ensajen cada día'ls programes dels concerts que han de venir a donar a Barcelona.

Està projectat que'l día 9 de novembre l'Orfeó sortirà de Bilbao. El día 10 s'aturaràn y pujaràn al Montserrat a venerar la patrona de Catalunya y a cantarli una Salve. A les set del vespre arribada a Barcelona y portar una corona al monument den Clavé, fundador de les societats chorals catalanes.

Entrega de la bandera del Orfeó al Ajuntament.

Dilluns, 11. Ensaig de conjunt.

Dimars, 12. Gran concert en el Palau de la Música Catalana.

Dimecres, 13. Ensaig.

Dijous, 14. Representació de la òpera baska «Mreutxu» den Guridi, en el Gran Teatre del Liceu.

Divendres, 15. Ensaig y segón concert al Palau de la Música Catalana.

Dissapte, 16. Segona representació de la òpera baska «Mireutxu».

Diumenge, 17. Gran concert popular al Palau de la Música Catalana y tercera representació de «Mireutxu».

Els programes seràn una selecció de tot lo que ha cantat l'Orfeó en aquests darrers anys, predominant entre les firmes dels grans mestres Bach y Cèssar Franck. També hi haurà obres de selecta música catalana y, com es natural, un triat aplech de composicions basques.

Els llicenciats de Marina

Pera enterarlos dels seus alcanços de Ultramar y entregarlos documents, la Comandancia de Marina crida als següents individuus:

Francisco Ramos Lluch, Joseph Isidre Gallard, Joan Betriu Turó, Antoni Trillas Barril, Antoni Mor Soriano, Joaquim Masferrer Puig, Bonaventura Roig Abelló, Joseph María Amorelo Dopico, Joseph Badilla Fornells, Joseph Pedemonte Pons, Llorenç Roura y Roura, Demetri Martín Escobedo, Lluís Avilés Pagan, Joan Castellnou Domingo, Santiago Carrasco Gómez, Dolors Abergas Mayor, Rafel Soler Bartoli, Joaquim Martínez Sanchez, Jaume Estrada Torrens, Benet Fujadas Carreta, Joan Guzmàn Sanchez, Pere Rojales Borderas, Francisco Blanco Crespo, Joseph Sanchez Flores, Jaume Querol Cortés, Joseph Viñet Arbós, Manuel Maisons Ruiz, Manuel Martínez Díaz, Marcelí Escart Vives, Domingo García Brillo, Daniel Salorrio Roura, Enrich Ortolà Martínez, Joaquim Sorolla Jarque, Fulgenci Egea Vicente, Antoni Alberola Navarro, Dolors Moret, Joan Gómez Roura, Pere Angelats Muriscot, Joan Batriu Turró, Gonzalez Alvarez Rey, Joaquim Samper Miguel, Leopold de la Calabria y Expósito, Vicens Navarro Gimenez, Bapcista Vidal Farré, Joseph Crespo Mingoranse, Fermí Capafons Balaguer, Joseph Gener Cerdà, Enrich Vadell Bautista, Leopold Damián Marsal, Emili Hernandez, Manuel Martí Arence, Joan García Ortega, Manuel Royo Viña, Frederich Lizandra López, Antoni Alonso Dalf, Joseph Barrull Cortés, Joseph Pujol Fernandez, Rafel Nevot Guillamont, Antoni Miralles Serrat, Vicens Domènech Gisbert, Joseph Manuel Martínez Pérez, Gaspar Martínez Maré, Andreu Carles Martínez, Joan Caritat Cuni, Francisco Grajales Seba, Joan Ayante Pallàs, Joseph María Paredes Bragado, March Rom Grau, Albert Domènech Barnés, Joseph Font y Font, Andreu Martínez Soler, Sebastià Curtó Huguet, Antoni Ayuso Hidalgo, Frederich Martínez Puigcerber, Salvador Sans Castells, Elíes Marrales Brú, Joseph Coloncé Gaixart, Joseph Torres Caballé, Antoni Saumell Bragues, Antoni Castelló, Antoni Navarro Martínez, Rafel Pérez Carrasco, Eduart Bosch Batlle, Pere Balen Gumbau, Ramona Figueras Sumilas, Lluís Elías Barbany, Adolf Bartra Urpí, Joseph Zaragoza Zaragozà, Andreu Santacreu Macià, Antoni Roura Bousons, Joseph Olestia Ferràn, Jaume Pí Vallbona, Isidre Rodríguez Cantizano, Salvador Comas y Màs, Antoni Guillamon Arzó, Ramón Domènech Rico, y Joseph Genís Prat.

Festes de Viladrau

Aquest any sí que no pot dirse que s'hagi deixat de divertir la selecta, nombrosa y ben avinguda colonia de Viladrau. Després de les moltes festes ressenyades en aquestes planes y les que s'han deixat de ressenyar, mereix especial menció la vetllada literari-musical que tingué lloch al Saló de Festes; distingintse en ella, d'una manera especial, les senyoretes María Lluïsa Carulla y Agneta Pieri, aquesta última acompanyant al piano a les nenes Ventura unes boniques cançons; la simpàtica Sreta. Mercè Subirà va recitar una poesía dels germans Quintero. Estigué molt bé en Passolas y el seu chor infantil, obtenint una tempestat d'aplaudiments la poesía «Records de Viladrau», original de la inspirada poetisa senyora viuda de Cortina, la qual fou molt felicitada per tota la colonia, essent obsequiada ab un artístich ram de flors, lo mateix que totes les senyoretes que hi prengueren part.

El 31 d'agost, a la tarda, tingué lloch el concurs de tret als coloms, festa importantíssima que no detallo perque deu ésser objecte d'una ressenya apart. L'endemà, diumenge, tingué lloch l'anunciat ball infantil pels xamosos nens y nenes de la colonia estiuenca; tots vertidets de blanch, ballaren una serie de balls baix la encertada direcció de les senyoretes Isabel Ferré, Mercè Bofill y Agneta Ferrer, acompanyats del mestre senyor Passolas, y a tots els quals endressem nostra millor enhorabona.

Pera que nostres llegidors se fassin càrrech del bon humor de nostre jovent, devem fer constar que'l día 2, a les nou de la nit, fòrem sorpresos per la poch agradable visita d'una humorística y nombrosa «Banda d'Apaches».

La plaça de la Senyora Quima fou convertida ab un envelat plé de serpentines, y gallardets y illuminada a la veneciana, ballant nostres apaches al só d'un piano de manubri fins ben entrada la nit.

La festa de la mainada tingué lloch el día 4, a les quatre de la tarda, ab carreres de cèrcols y molts altres jochs; nostres petits sportmans foren obsequiats ab joguines y capses de bombons. Baix la direcció del mestre senyor Passolas ens cantaren una serie de cançons catalanes, mereixent particular menció «El Pomeró» y «Tan petitet», cantades pel nen Pepet Cabré.

Pera dissapte tenim anunciat el repartiment de bonos als pobres per les senyoretes de la colonia.

Els aficionats al ball no deixen ni un sol día, tarda y nit, d'animar l'esplèndit Saló de Festes, hermosejat sempre per la bellugadissa y alegria de les noyes barcelonines y l'animació del jovent.

Tampoch deixen els entusiastes de les excursions de recòrrer aquestes encontrades de la vessant nort del Montseny; varies son les colles que s'han format per aquí, y jo que he assistit a les que ab el bondadós mossen Vivet y les families Carulla, Mundó, Palés, Grau, Baró, Pradell, Julià y altres, s'han fet a les fonts de les Tres Roses, Avellaners y del Cristall, puch dir que estigueren animadíssimes donant bò de veure la joguinera vanguardia de mainada, cantant y saltant sempre, descobrint camins y vistes noves; la gent de seny entusiasmantse ab aquests fresquívols prats, fantàstiques arbredes y vistes hermoses: particularment el camí del Cristall a Pujol de montanya, es un veritable jardí y un esplèndit mirador d'ahont s'ovira el poblet de Viladrau, sentat com fillet amorosit al faldar de la montanya, y lluny, ofuscant la visió, l'altiu Puigmal y sa serralada pirinenca que veyem blava, bonica, brillant, y els que ab el jovent anaven poden testimoniar que no hi ha faltat may en ells un sol moment d'entusiasme y animació, fent el camí sempre curt el Ferlo alegre y divertit.

Tot y tothom segueix animadíssim, y pera que nostres lectors se'n fassin càrrech, no faig més que copiar la llista de families «socis del Casino» de nostra colonia, que son les següents: Carulla, Cabot, Subirà, Bofill (R.), Palà, Uriach, Torras, Blanch, Cabré, Ariet, Pujol, Pagès, Inglada, Figuerola, Cortina, Alvarez, Costa, Catasús, Ilazañas, Figueras, Miquel, Roqué, Güell, Borí, Codina, Teixidor, Lloberas, Bofill (A.), Torres, Planas, Viña, Mon, Ferré (J.), Ferrer (B.), Sagristà, Alcover, Vanzal, Roll, Sans, Tapis, Bel, Millet, Carrió, Ventura (V.), García, viuda Cuevas, Canals, Morinas y Andreu, Sust, Carulla, Soler Pabet, Julià (I.), Sagarra, Albiñana, Mundó, Gal, Salvans, Bofill (I.), Pradell, Godó, Ponsà, Ruvira, Pantaleoni, Fuster, Gorina, Bofill (J.), Bofill y Mains, Bofill y Ferro, Forcada, Soler, Baró, viuda Febrer, viuda Julià, Palés, Grau, viuda Palés, Cortés, Buhigas, Riera, Sicars, Sacanell, Renom y altres que sentim en aquest moment no recordar, lo qual sembla que pot donar idea a nostres llegidors de lo que es aquesta colonia y de l'animació ab que's prepara la festa major que comensa el dia 8 y que desitjem, pera aquest alegre poblet, tan divertida y alegre com es ell.

D'espectacles

Al teatre de Novetats hi venen un dia d'aquests, fent parada en sa «tournée», el tan conegut Max-Linder, el comediant de «films» que a cada moment sa figura surt a la tela dels cinematògrafs. Per això es tan conegut del públich aficionat al nou espectacle.

No hi ha dubte que es un artista d'enginy y que té una mímica sorprenentment expressiva en tots els accidents de les comedies, drames ó sainets que representa davant de les cambres cinematogràfiques.

L'acompanya una «chanteuse» anomenada Celia Galley.

Publicacions rebudes

— «Tutmonda Espero», núms. 53 y 54, corresponents als mesos d'agost y setembre.

— «Compendio histórico crítico de la literatura castellana», pel reverent Pare Lluís Fernández de Retana, redemptorista. Es un llibre editat pel senyor Calleja y es molt a propòsit pera les escoles.

Espectacles

Circo Barcelonés Gran Cinematógraf. 20 PELICOLES, 20
Totes d'estrena y de gran sensació, entre elles
Bajo la cúpula del Circo
Los azares de la vida
Sessions de 4 a 7 tarda y de 9 a 12 nit. Plates, 25 cènts.; general, 10 cènts.

TEATRE TIVOLI. — Demà, divendres, nit, a dos quarts de deu.—Butaca, 2 ptes.; entrada, 52 cèntims.—El millor cartell de Barcelona.—Primer: Exit sempre creixent, 2 actes,
LA GENERALA
veritable joya musical del mestre Vives. Grans ovacions a C. Ballio y P. Montoro.—Segón: Exit colossal
Las mujeres de D. Juan
l'espectacle més ben presentat.—En ensaig, l'exit més gran d'Alemanya, l'opereta en tres actes «La alegre Polonia».

Teatre Novetats Gran companyia de Varietés. — Avuy, dijous. — Nit, a dos quarts de deu. Gran Campionat de Lluita Greco-Romana, patrocinat per «La Tribuna» de Barcelona.
PREMI DE CONSOLACIÓ
Rossi (italià) contra Ardevol (català)
Vance (belga) » Raoul (francès)
OCHOA CONTRA DOS LLUITADORS
OCHOA contra De-Crouzas (holandés) / Maurer (alemany)
PERA LA FINAL
Elzecondo (espanyol) contra Koennen (belga)
Arbitre: Mr. WILSON
Grandiós èxit de la Troupe de Varietés.—Aquesta setmana, despedida de la bellíssima ballarina espanyola Mignon.— Dilluns próxim, benefici de la eminent concertista Comteseta Olga. — Preus de costum, detalls per cartells.

DIORAMA
Avuy, dijous, tres grans estrenes
NIÑERA TRÁGICA
«Un casamiento al estilo norteamericano», «Una excursión por Touraine», «Max imitador de Tartarín» y altres.

TEATRE NOU
Temporada 1912 - 1913
Companyia de Sarsuela y Opera espanyola
Direcció artística y escénica
Robert - Santpere y Mtre. Espeita
de la que formen part les primeres tiples
AMPAR GUILLEM
MARIA DARNIER
y els primers actors
PEPE VIÑAS y LLUIS MIR
Inauguració de la temporada: Dissapte, dia 21 de setembre.
NOTA: Queda obert l'abono per séries de 20 funcions. Als senyors abonats de la temporada anterior se'ls hi reservarà les localitats fins el dia 16 del corrent.

LA RABASSADA
Hotel-Restaurant
Avuy, dijous, reapertura
Obert tota la nit. — Gabinets particulars. Cuina de primera. Servey a la carta y cuberts desde 5 ptes. fins a les deu de la nit. Telèfon 7613
CONCERTS
en el Saló-menjador del Restaurant de 1 a 3 tarda y de 7 a 9 nit, pel sextet que dirigeix el celebrat violinista D. Joan Sala.
Atraccions americanes
Scenic Railway, Water Chute, Bowling Alleys, Cake-Walk, Casa Encantada, Palau de Cristall, Palau de la Rialla, Passeigs, &
Tranvia directe desde la Plaça de Catalunya a La Rabassada

Gran Saló Doré
Avuy, dijous, hermós programa de pelicoles y grans atraccions, en honor y despedida de la eminent
LA CENTELLA
Atraccions que hi pendràn part:
Trío Ortega, hermoses ballarines.
«La Invencible», rondalla aragonesa.
Saldac, célebre musical.
La célebre artista
LA CENTELLA
se despedirà d'aquest públich representant sa obra predilecta
LA MASCOTITA
Demà, funcions magnes, tarda y nit, a benefici dels senyors Marián Borràs, Francisco Bernabeu y Víctor Roca, empleats d'aquest local.
15 ATRACCIONS, 15
Dissapte, debut importantíssim.

IDEAL CINE
Avuy, dijous, a les quatre de la tarda, INAUGURACIÓ DIJOUS INFANTIL. — Regals als nens y entrega de números pera'l sorteig d'una magnífica joguina. Programa colossal y incomparable, estrenantse, entre altres, l'hermosíssima y sentimental pelicola de la casa Nordisk, 1.000 metres, «Amor verdadero». La sensacional de la casa Gaumont, també de 1.000 mts., «El anillo fatal». «El espejo de la desgracia» (Lubin). «Sombra en la cortina» (Edison). — Vista cortas (Italia). «Aparición» (Essanay) y altres d'èxit. Demà, divendres, dia de moda, sensacional Estrena de 1.000 metres.

Saturno Park
Exit creixent del fenómen musical Condesa Olga, nena de 8 anys. Avuy, últim dia dels musicals The Rediar's.—Demà, gran debut del popular «Pepe Marqués».

Frontó Comtal Nova empresa. Quadre de pelotaris de primer ordre. Debut de la temporada el 14 de setembre a la nit. — Detalls per cartells.

Turó Park
De tres tarda a una nit, Putxinel·lis, atraccions, concert, cine, Les Noe, Les Etoiles, succés de Nuria Mersal. Dissapte fochs artificials. Diumenge, concurs de patins.
Entrada 25 céntims.

Saló Catalunya
Grandiós Cine. Notable quintet. El local més hermós, cómode y ventilat de Barcelona.—Avuy, dijous, programa escullit. Estrenantse: «Una excursió por Touraine», «Sacrificio de Willy» y la de gran interès y assumpte emocionant
En las sendas del mal
1.000 metres
Les de gran èxit «Revista Pathé», «Max imitador de Tartarín», «Paulina caprichosa», «Ejército Español», «La heredera del mesón» y altres.—Demà, varis estrenes d'interès.—Dilluns, magnífica estrena: ¡Aconteixement!

Sala Mercè
Rambla d'Estudis, 4
CATALANS: Si voleu passar una estona de bon humor y un rato divertit, visiteu-le.
Grutes fantástiques
EL PALAU DE LA RIALLA
Visions panoràmiques.—Grans atraccions.

Els vòmits, coragre, ardors, inapetencies, pesadesa, bilis y dolors del estómach, cintura y esquena, etc., desapareixen al següent dia d'usar el
ESTOMAGO ARTIFICIAL
DE VENDA PER TOTES LES FARMACIES Y DROGUERIES
Desapareixen en tres dies les dispepsies, gastralgies y catarros gástrichs, com ho certifiquen milers de curats.
Refusèu com a falsificades les capses que no portin la firma dels únichs concessionaris a Espanya.
J. Uriach y C.ª — Barcelona

Avisos
METGE
pera poble de la provincia de Barcelona. Plassa molt retribuida. Condicions: Carrer Salmeron, núm. 30, Gracia. De 8 a 15.

Tenedor de llibres
ab referencies immillorables, s'ofereix per hores. Módichs honoraris. Montaner, 42, tercer

Vendes
A PLASSOS MOBLES SILLERIES
LAMPARES, etc. — Sant Pau, núm. 54.

MOBLES DE A. DIRAT
- Exposició permanent -
DORMITORIS - SALONS
MENJADORS, DESPATXOS, &
Especialitat en els d'estil anglés
Mendizábal, 28 y 30, y St. Pau, 50, 52, 54

Billar casi nou, se ven per meitat de preu. Rahó: Rambla de Catalunya, núm. 113, tercer, primera.

Lloguers
Gran local prop de la Rambla
Clarors magnífiques, propi pera grans tallers de fotografia o imprempta, enquadernacions, etc., etc. Assalto, número 22.

Dispeses
Matrimoni junt ab mare desitgen una porteria o guardar despatx.

Anuncis
Gelatina de Carn de Gallina
Aliment poderós pera les persones delicades. Pot de cristall, 3 ptas.
E. Martignole, Escudellers, 16

MONT D'OR
CASA D'EDUCACIÓ EN EL CAMP
OBRE LES CLASSES EL 1.ER D'OCTUBRE
Aquesta escola està principalment destinada als alumnes que desitgin una formació viril y honorable conforme al principi de les New-Schools y de les Land-Erzichungsheim
Vida en el camp, en lloch sà, d'ample horitzó y boscos abondants. Treballs de granja. Ocupacions manuals: modelat, fusteria, jardineria, imprempta. Exercicis fisichs, tennis, patinatge, joch de pilota, foot-ball. Bany diari. — Métodes d'ensenyança vius basats en l'evolució mental del noy. Estudi de la comarca per colectivitats biológiques. Centres d'interés geográfichs y históriclis que desperten l'iniciativa personal. Experiencies de física y química, partint de fets de la vida quotidiana. Estudi de llengües vives. Visites freqüents a fábriques y museus. — EDUCACIÓ MORAL Y RELIGIOSA.
Primera ensenyança y cultura general - Estudis de comerç - Peritatges industrials
Pera prospectes dirigirse als Directors: Sr. y Sra. P. MOLES. Mont d'or. Terrassa (Barcelona)

Academia LLADÓ-ARIAS
Solfeig, Cant, Piano, Mímica y Italià
CANUDA, NUM. 37, SEGÓN
Veritable y artística impostació de la veu (escola clàssica italiana); repás de Operes y Sarsueles, ab elegant frasseig; formació de repertoris. — Professor DON FRANCISCO DE P. ARIAS.
Perfecte mecanisme y estil brillant, per medi d'un sistema especial, únich en aquesta ciutat, adoptat pel Professor de piano don Miquel Lladó. Formació de concertistes als tres anys d'estudi.
Classes especials pera senyoretes. Lliçons a domicili. Exámen de veu de franch.

GONAROMAT
Es un nou y magnífich preparat en forma de cápsula contra les PURGACIONS, el CATARRO DE LA BUFETA y altres afeccions análegues.
Efecte ràpit y enèrgich. Res d'indigestions ni rôts, car les càpsules passen per l'estómach sense disòldres. Tampoch hi hà perill d'afeccions renals. — De venda en totes les farmacies en capsetes de 45 a 90 càpsules. — Importadors:
M. DALMAU-OLIVERES
Passeig de l'Industria, 14, - BARCELONA
PEREZ, MARTIN y C.ª
Alcalá, 9, - MADRID

¡FORA PEL MOIXI!
ELS POLVOS COSMETICHS DE FRANCH treuen en pochs minuts el pel de qualsevol part del cos, mata ses arrels y no torna a sortir. No irrita'l cutis. Aquest depilatori es utilíssim a les senyores que tinguin pel moixi (vello) a la cara y brassos, perque ab ell poden destruirlo.
Un pot 2'50 pessetes. S'envia certificat per correu si per endevant se reben 3'50 pessetes en llibrança en Giro mútuo o en sellos de correu.
Farmacia Borrell
Comte del Assalt (carrer Nou), núm. 52, BARCELONA

LICEU POLIGLOTA
Fundat per D. Frederich Nogués. — Dirigit per D. Joaquim Nogués, llicenciat en Ciencies y enginyer industrial.
123 - RAMBLA DE CATALUNYA - 123
Aquest Colegi obre'l 16 de setembre les classes de 1.ª ensenyança preparatories y comerç practich, y el dia 1.er d'octubre'ls estudis de 2.ª ensenyança y peritatge industrial.

Epilepsia (mal de Sant Pau) Corea (ball de Sant Vito) y demés enfermetats nervioses, se curen radicalment ab l'ús de la Poció Antiepiléptica del doctor Sanmiguel.
Anemia, Clorosis, y en general totas las malaltías de pobresa orgánica, se curen radicalment usant l'Extracte reconstituyent del doctor Sanmiguel.
Dipósits: Dr. Andreu. y farmacia Dr. Martí, Ronda St. Antoni, 33, cantonada. Ponent

Fàbrica de Flors, Corones y Plantes
y tot lo que's necessita pera feries
Antiga Casa.— T. COSTAS.—Palla, 13 y 15 pral.

CATARRO dels NOYS
L'ANTI-CATARRAL BORBONET, es el veritable específich acreditat pera curar en pochs dies la COQUELUCHE y BRONQUITIS y tota mena de tos de les criatures. — Dipósits: Farmacia del autor: Cirders, núm. 11. — Doctor Andreu. — J. Viladot y Rambla de les Flors, número 4.

MAL DE CAP—MIGRANYES y tota classe de DOLOR NERVIÓS CALMA al acte y CURA ab seguretat ab les famoses

Tabletes Kamnol
Garantim que no contenen antipirina, opi ni bromurs.
EFECTE MAGICH
Capsa ab 12 tabletes 1 pt.
Pera les SANGS brutes, greixoses o fluixes.
Pera'ls propensos a CONGESTIONS—FERIDURA.
Pera les criatures propenses o CUCHS
no hi hà rés millor que'l LICOR de VIDA KAMNOL
Cura el REUMA per crónich que sigui
En les millors farmacies d'Espanya y América trobareu aquestos excelents preparats de The Kamnol C.° Exigiu sempre la firma d'aquesta companyía.
Pera detalls y referencies FARMACIA MORATÓ
Passeig de Sant Joan, núm. 77. — BARCELONA
Análisis químichs, Microscópichs, Bacteriológichs.
Reaccions de inmunitat, aglutinació y desviació de complement. — Cultius, Vacunes, Sueros, Análisis de orina, sang, pus, exudats, esputs, etc.

Gotes Tonicas Neurosténicas
preparadas per J. Santacana, farmacéutich
Aliment del cervell y remey heróich que no falla per a les malalties del sistema cervell-espinada.
Despertan las ganas de menjar, tonifican y vigorisan tot el cos. Indispensables als agotats, convalescents, als pocs animats, als que fan massa treballs mentals, sufreixen debilitat, demencia, anemia del cap y demés manifestacions neurasténicas.
Farmacia del autor Carretera de Mataró, 163

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.-Art antich y modern.-Pedagogía artística.-Museus y Coleccions.-Art nacional y extranger.-Curiositats barcelonines.-Ressenya de conferencies.-Exposicions locals y forasteres.-Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

143

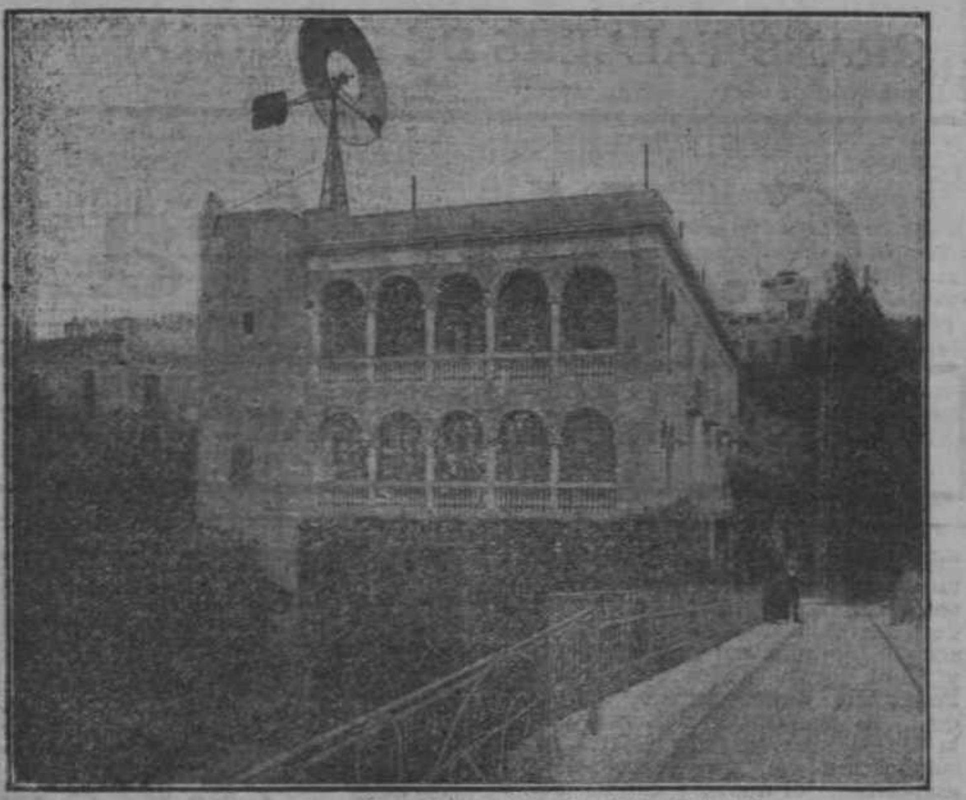

La torra Bassols, a Sant Gervasi, hont está instálat el Museu

La colecció Bassols

Feya díes y díes que teníem ganes de parlar en aquestes columnes d'aquesta colecció Bassols, y tant com d'ella, de l'exemple de un home, ciutadà honorable, qui pacientment, y ab un amor suavíssim per les coses de la Bellesa, ha reunit en la seva esplèndida «torre» de Sant Gervasi un petit museu hont, ab amorosa condicia, s'arrenglerен día darrera día les deixes familiars per una banda, y per l'altra, els donatius d'amichs y coneguts, que saben que certes coses de l'antigor son allí ben cuidades y estimades com se mereixen.

Justament per aquest caràcter familiar la colecció Bassols es interessant. No's tracta, ni de molt lluny, d'una d'aquestes quatre o cinch coleccions que fan honor a Barcelona y que'l viatger entès no's descuida de visitar quan vol conèixer l'art del país. No; no es la colecció Cabot, per exemple, ab els seus vidres únichs al món, y ab les seves parets plenes de peces éscullides y disputades en les grans vendes. No es la colecció Amatller, instalada en la senyorial estada del Passeig de Gracia, que un día en Puig y Cadafalch brodava y exornava ab la filigrana exquisida del seu art d'arquitecte. Rès de vidres de mèrit, ni de retaules de preu, ni de ceràmiques escasses, ni d'exemplars únichs, com podríem trobar al Cau Ferrat, o a les vitrines den Riquer o en les cambres de càn Brusi. Més aviat que això, les morratxes usuals y encara en ús en certes encontrades; els capsals de llit barbarament pintats, eixits del fons de les arcobes menestrales de l'antiga Barcelona, les marcelines florejades hont les àvies prengueren un jorn la substanciosa xacolata, requisit del temps que ha mort; els plats blaus y les ventrudes soperes presidint, ab solemnitats de lloca, la vaixella de luxe d'alguna parenta difunta; l'ombrela que la padrina portà en ses deambulacions dominicals pel Plà de les Comedies; el porronet graciós extret de la llunyana masovería; la caixa de nuvia que dormí anys y anys a les golfes de la casa; els ventalls luxosíssims que més de un cop discretament dissimulaven la rojor emotiva d'uns amors neixents, y dels que acàs l'actual propietari n'ha rebut la vida; les cadires menestralment polides y els gerros de demunt la caleixera, y la imatge venerada en una escaparata que no hi és... Uns quants mobles de franca construcció, unes quantes peces d'indumentaria del sigle XVIII, constitueixen, en quant a coses d'interès artístich, la colecció de don Joan Bassols.

Cal apreciar, pera compendre'l valor d'aquesta colecció barcelonina, dúes coses: l'una, el valor d'aquesta reunió d'objectes domèstichs, que'ns parlen de dúes centuries de vida barcelonina; l'altra, es l'exemple que'l seu recopilador ha donat recullint aquestes peces venerandes, en qual recull hi hà tant de sentiment, com d'amorosa atenció per les coses de la Bellesa.

Imaginem, per un moment tansols, que les golfes de totes les cases barcelonines, qui gosen de tradició, se convertíssin en museu. Els museus familiars de Barcelona, ab uns quants anys de aquesta labor, podríen èsser molts y molts, y lo millor y més íntim, lo més dolç y més subtil de la vida ciutadana, ho veuríem tan clar devant dels ulls, que de tal visió, indubtablement, no pervindría a la nostra vida aquella noblesa que a la vida donen la tradició y el concepte de que no som pas un indis nascuts ahir sota les pompes frondoses de la selva, sinó uns continuadors modestos, civils y enrahonats d'altres generacions, ab lo qual evitaríem el geste violent y selvatgí que dona sentit a molts dels nostres actes, aixís an aquells més ínfims de la vida usual, y que per ser ínfims constitueixin la delicia de la vida quotidiana, com an aquells del Art en el terme dels quals no sabem moures sense fer estridencies o genialitats forçades, que tot ve a ser igual.

Ab això pensavem, aquell matí d'estiu que, atentament convidats per don Joan Bassols, feyem la nostra entrada an aquesta casa tan barcelonina, precedida de un pont ab baranes modernistes ben de doldre, alçada en la flor de l'any 70, en mitg la florida vall que'l Putxet mira, y de cara a la vila de Sant Gervasi, domini dels senyors y menestrals barcelonins.

L'any passat, parlant de «torres», deyem lo que «fa'l càs», d'aquestes obres saboroses de l'època en que Vallcarca era un paradís pels botiguers barcelonins. Les galeríes amplíssimes, ab les columnes jòniques y les arcades franques; les proporcions, introbables, y impossibles de trobar pels nostres constructors de la escola del ciment florit, que han renyit ab la tradició qui únicament pot donarles; els balcons magestuosos per la sola virtut de sa proporció... tot això foren gracies que en el comentari retreyém, gracies que caldría retreure ara si no ho haguessim fet, tal parlar de la «torre» de don Joan Bassols, que'l lector podrà veure entre les frondositats de un jardí ab cascates y glorietes rústiques, y demés rusticitats naturalistes propies dels temps candorosos en que visqueren nostres pares.

Tafaners que som de les gracies que volten Barcelona, mantes vegades les galeríes de la «torre» Bassols ens havíen cridat l'atenció; y més, encara, quan, a travers la balustrada clàssica, havíem ovirat les taques blaves, d'uns rejols exposats a tall de coleccionista, en la paret del fons. La sort y l'amabilitat del seu propietari ens duya dintre al casal, ja amich de tan mirarlo desde fora, y imagineu ab quina íntima y suau curiositat traspassàrem aquell portal y travessàrem les cambres senyorilment posades, hont les consoles de l'anomenat estil imperi y els solemníssims llits, y els cadirats de florejada roba, fan encara honor a les sales espayoses, pintades al tremp, ab exornacions ben interessants.

Mes allò, que era ja un Museu viu, no era encara'l Museu. El Museu es a dalt, en el pis del demunt, lloch sobrant de l'espayosa estada. Son les golfes, diem-ho aixís; el lloch dels trastos inútils, allí hont la gent hi apila lo que no serveix en desordenada y polsosa displicencia; allí se troben aquestes cambres que avuy reproduím, ab les seves vitrines plenes de recorts y de objectes morts ab la gracia viva.

Quanta amor, quanta amor, pera reunir tot això! Y quin exemple pels hereus distrets y fluixos d'ànima que venen al drapaire o arraconen vilment la flor del seu patrimoni! En aquest país, hont els hereus espirituals van tan escassos, certament, no podíem deixar passar sense comentari aquest càs de un hereu que conserva fins les minúscules engrunes de sa herencia; aquelles que son el color y la gracia de la heretat, aquelles que serven viu al devant dels seus ulls, oberts a la vida nova, el resplandor, la divina auriola familiar de les generacions que foren.

Oh senzilles parets blanques, que guarden les quietuts d'aquestos recintes, plens de l'amorosa paciencia d'un ordenador! Vosaltres heu vista la cura ab que han sigut portades y endreçades les petites deixes domèstiques que us han elevat desde la categoría de golfes a la de Museu; vosaltres tanqueu, entre les florides exuberancies de un jardí, el més dolç exemple que pugui èsser donat als hereus de les velles coses de la nostra ciutat de Barcelona.

Jo't convido, lector, a posar els ulls en aquestes fotografíes que reproduím, pera que, si en ta casa pot fer obra semblanta, no t'estiguis pàs de ferho. La feina es un xich llarga, però tota la teva vida es temps pera ferla lentament. Quan la teva condicia amorosa hagi pogut omplir ab tanta gracia les golfes de ta casa d'estiu, quan no quedi recó ignorat sense sofrir la teva inspecció cuidadosa, quan tot lo que no serveix pera l'ús pugui servir pel teu esperit, aixís ben disposat y honorat, t'hauràs fet mereixedor dels mereixements alcançats pel doctor Bassols, y d'aquesta obra els teus fills ne reberàn encara un exemple, pel qual la teva memoria, viva en els petits objectes familiars, podrà èsser també més endevant venerada.

Pensemhi, pensemhi, ab aquestos museus familiars. Ells, en mitg del burgit de la ciutat nova, podríen èsser com una mena de supervivencia dels temps esvaits. L'arqueología que omple'ls museus públichs no serveix per això. Aquesta mena de subsol espiritual, sería de tan fonda virtut, que equivaldría a dotar la nostra vida del sentit de la evolució que tant ens manca, y faríem de la Santa Evolució la lley del nostre viure de homes nous.

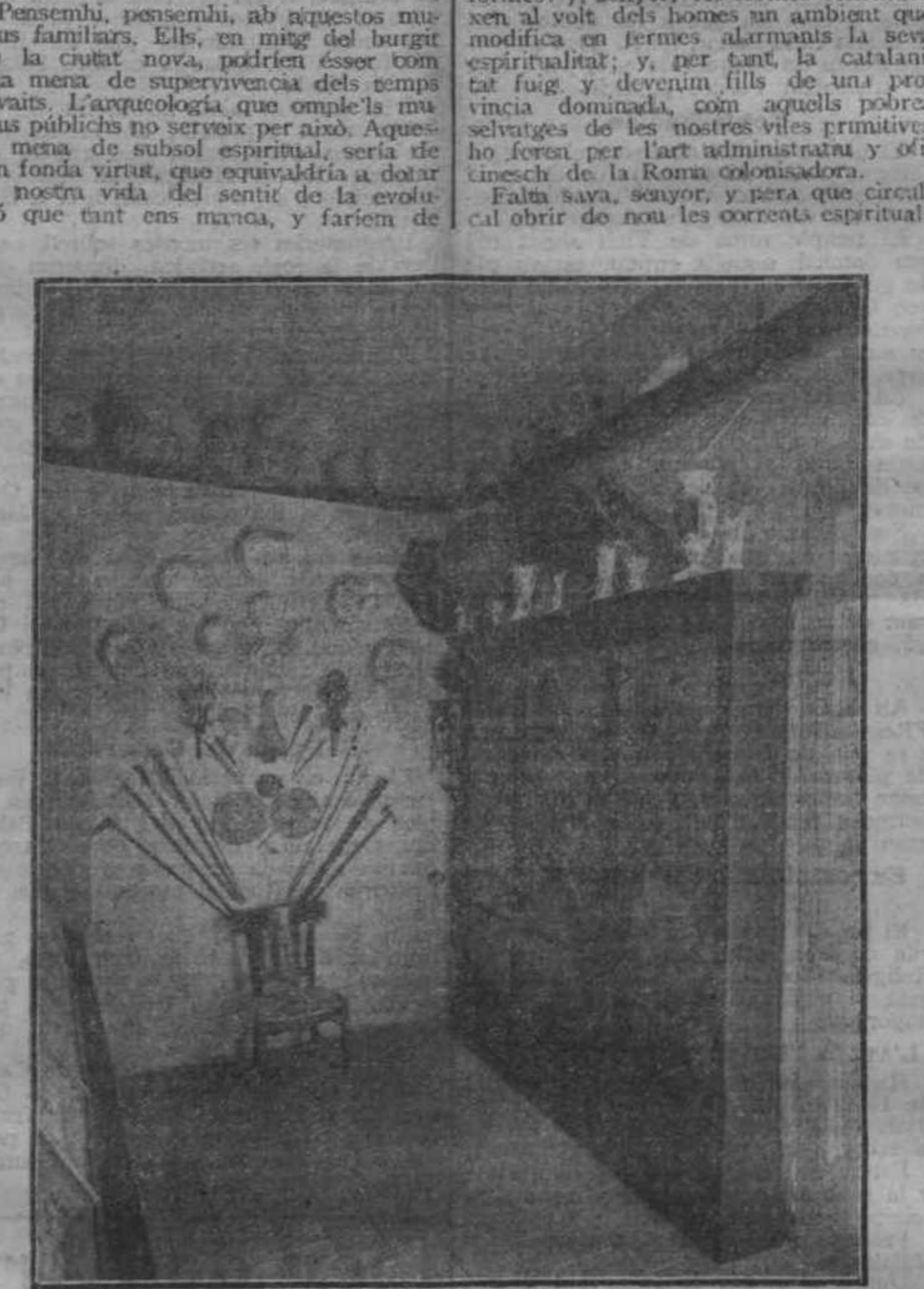

Una sala del Museu Bassols

¡Quanties delicioses inquietuts! Devegades quan un hom veu les «coses a fer» que hi hà en la nostra vida catalana, li burxen pels dintres les ardoroses febres del apostolat. Si en lloch de l'americana portessim vesta, son instants d'aquells en que'ls plechs frisaríen un moment demunt del nostre cos, pera pendre'l dolç aire de la roba folgada, al marxar per les places agitades cridant als desatents y atabalant els estultes que somriuen com petits selvatges, que no entenen en el foch de les paraules que salten y reboten per la furia del dir... Mes, la obra es lenta, y cal més l'exemple que la paraula; perque l'exemple té una imposanta quietut al seu voltant, l'auriola de l'esforç constructiu, que l'omple de llum y el fà visible fins an els més negats a la claror.

Heusaquí, donchs, l'exemple, y ab ell vagi un tribut de honor al doctor don Joan Bassols que'l dona, y al seu amich Mn. Trinitat Mas, arranjador de la Biblioteca, hont s'apilen les coleccions de goigs y les estampes; a Mn. Faura, encarregat de les recopilacions de pedres y insectes; a n'en F. Panella, que cuida dels teixits y l'indumentaria.

* * *

Y ara, vagin uns mots adressats directament al doctor Bassols.

Senyor: La obra que feu, exemplaríssima, ha deixat en mí el regust de un pensament que de temps furga y furga entre uns quants joves, y no'l podem dur a terme per manca de lo que sol mancar sempre en el nostre poble pera les tasques de valor espiritual. Hem provat, hem intentat a voltes començarho, però'ls medis han mancat, y vos venim avuy, per si us plau ajudarnos, y voleu arrodonir y extendre la bona obra, fins a un fí de un gran interès, pera desvetllar la Tradició artística popular d'aquest país, que dorm com una Reina de rondalla, anys y anys, dins la selva encantada, hont els arços de totes les desnaturalisacions y els esbarzers de totes les falses novetats fan impossible la seva entrada.

Senyor, bo es que un raig del heroisme mort en nostres díes, s'escorri per les venes de uns quants joves que somníem ab la Obra del Art Popular, tan bellament començada a casa vostra, coincidint ab el nostre pensament. Bo es que l'ansia de millorar la vida de la patria ens dongui dalit pera destralejar ardidament en contra'ls erros y atravessar la selva fins al cor, hont dorm la Reina Tradició amortallada per les herbes frondoses del oblit, que creixen y floreixen demunt les gracies del seu cos.

La Obra del Art Popular sería l'aplech de uns quants amichs de la Bellesa, artistes uns, escriptors altres, la feina y propòsit dels quals sería recórrer la terra catalana per tots els seus cantons, y treure dels recons de ses masíes, y de ses cases humils arrecerades en les tortuositats dels poblets montanyenchs y en les exquisides blancors y dretures polides de les viles marineres, tots aquells objectes que fossin a la vida de cada comarca, a la vida de cada poble, lo que son y representen per la vida barcelonina els proposats museus familiars, y el vostre Museu, senyor, devant de tots.

Treure'ls objectes no vol pas dir despullar de les seves gracies els llochs hont la vostra protecció ens deixés arribar sinó endurnos-en les imatges. Quí ab fotografíes, quí ab dibuixos, vindríem aquí, en la vostra Biblioteca, a constituir el recull gràfich de tots aquestos objectes, constituint un tresor de formes equivalent al tresor d'armoníes que'ls precursors del Renaixement de Catalunya reuniren en el recull de les cançons populars.

Y es tal el propòsit nostre, perque veyem, senyor, que l'art de la terra's migra. Compareu el sentit de catalanitat d'aquestos mobles que heu reunit en el vostre Museu, ab el que tenen aquestes copies tristes dels estils del Nort d'Europa; es la invasió de les formes; y, senyor, les formes constitueixen al volt dels homes un ambient que modifica en termes alarmants la seva espiritualitat; y, per tant, la catalanitat fuig y devenim fills de una provincia dominada, com aquells pobres selvatges de les nostres viles primitives ho foren per l'art administratiu y oficinesch de la Roma colonisadora.

Falta sava, senyor, y pera que circuli cal obrir de nou les corrents espirituals obstruídes. Som un poble ab la tradició de l'esperit interrompuda, y fins ara, l'estudi de l'Arqueología, tan necessari, per una mala aplicació, ha complicat el problema de les nostres formes. Elles guarden el secret de la seva gracia en el replech més fondo de la ètnica nacional, y allí cal cercarles pera dotar de sentit les nostres arts constructives y refer en lo formal la nostra esvaída personalitat.

Y compendreu això ab la vostra clara inteligencia, si observeu que'ls problemes de l'arqueología responen a corrents universals; van de un poble al altre; son fruita imposada pel més fort, y sols per la deformació se caracterisen. Mes, dessota'ls arquitectes y els constructors dels grans monuments, obedients an aquestos patrons llunyans que donen el to y la forma a la seva obra hi hà 'ls petits fusters vilatans y els gerrers inominats y els pastors que esculpiren y les velles que filaren y teixiren y les donzelles de les viles marineres que fan gracioses randes al coixí; y tot lo de la casa modesta, lo constructiu y lo exornatiu; els propis edificis privats, ab sos balcons florits de ferros que un forjador desconegut forjà, y els caps de viga lleument decorats, que un esculptor inhàbil, però senzill, va esculpir, venen a èsser els reveladors y la revelació del caràcter essencial de les nostres formes, car ells no obeixen pas a les corrents universals, sinó al seu propi sentit; y lliures de les habilitats mentideres del home modern, respecten la natura dels materials, per no poder lluitarhi acàs, guanyant ab això una de les majors gracies que l'art del home alcançar pugui, realisant una de les obediencies més meritories a que l'artista pugui supeditarse; encaixantse en la disciplina més exemplar: la única que'ns falta pera aconseguir la nostra personalisació artística.

Per tot això, senyor, jo, en nom de uns quants joves, públicament vos parlo demanant la vostra protecció per una obra de tan interès. Perdó si no podeu, per afers vostres, donarnos el vostre aussili, mes, si podeu, senyor, penseu que'ls vostres cabells blanchs seràn un honor pera nosaltres, si voleu ser patró d'aquesta barca que espera la vostra resposta pera obrir la vela blanca al vent de les fruitoses realitzacions.

Joaquim FOLCH Y TORRES.

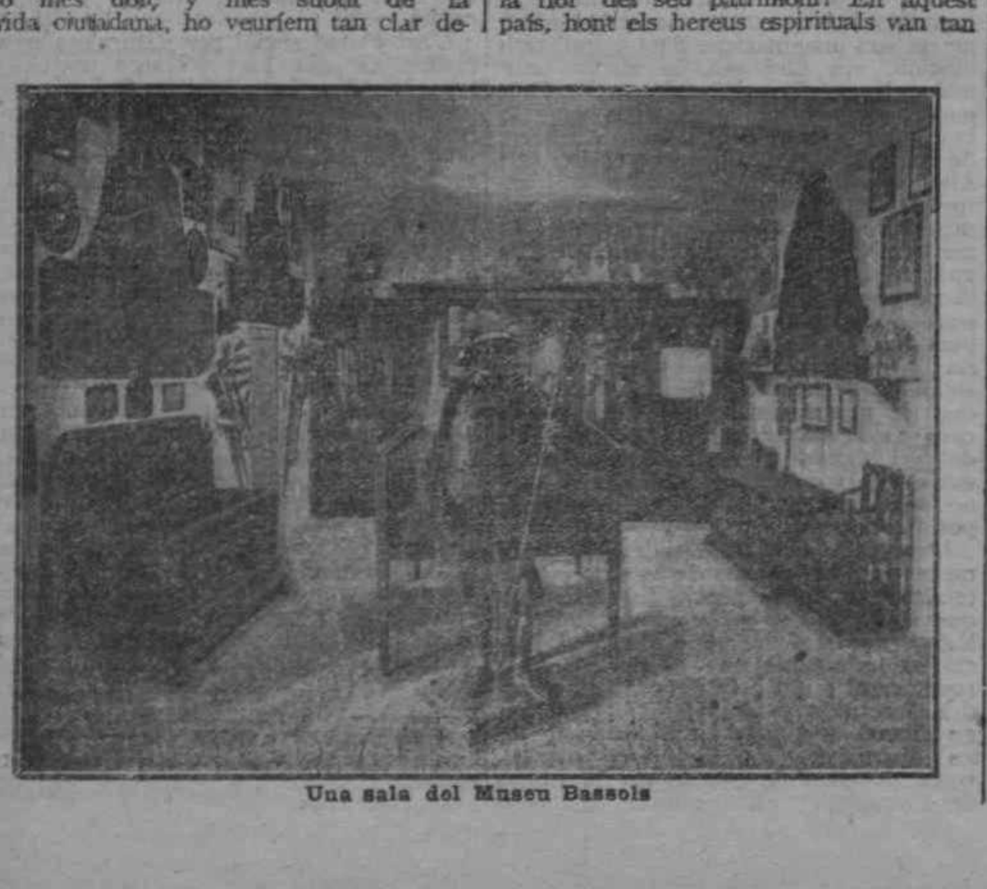

Una sala del Museu Bassols

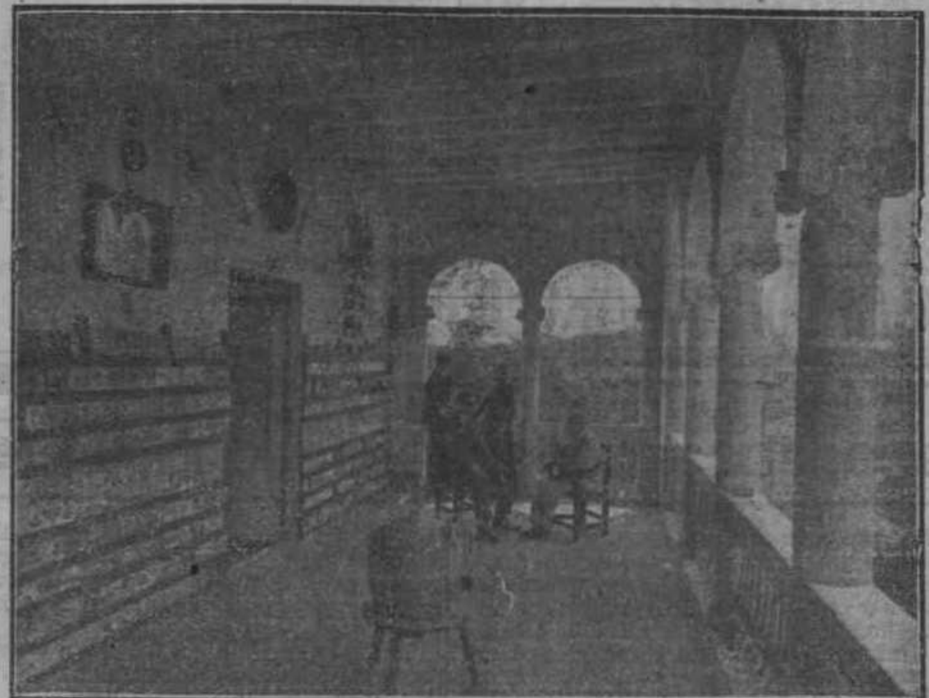

Galería de la torra Bassols, hont està instalada la colecció de rajoles

L'Art d'edificar

Del nostre confrare «L'Estimada» que's publica a Sant Hilari Sacalm, reproduím el següent interessant article, degut a la ploma del conegut escriptor don Antoni Busquets y Punset, fill d'aquella hermosa vila montanyenca.

El criteri exposat en aquest bell article es una coincidencia que'ns plau moltíssim, per venir de qui vé, ab les nostres campanyes en prò del Art Popular y de la nacionalització de les nostres formes.

A Catalunya tenim ben viu el problema de la desnaturalisació de les nostres viles, y cal reaccionar contra l'allau del Ciment Florit que malmet día darrera día els aspectes més bells de les nostres poblacions, y destrueix el sentit estructural de la nostra propia arquitectura.

Lo que diu en Busquets y Punset de la vila de Sant Hilari, pot aplicarse igualment a totes les viles hont la moda hi porta'ls ciutadans al estiu.

Heusaquí l'article:

«Pot ser que haurem arribat tart pera parlar de lo que, perfidiosament, ens furga pel magí, ja fa una llarga temporada. Mes, sía com sía, creyem un dever cridar l'atenció sobre'l particular per si pot remeyarse quelcom.

La construcció moderna ha pres una embranzida potser massa soptada en la nostra vila; y, es clar, no aturantse en l'ocasió oportuna pera orientarse constructors y propietaris, d'aquí aqueixa abigarrada heterogeneitat que lleva tot aspecte de simpatía que brolla de tota cosa artística, fins en la més acurada senzillesa, que, precisament, en les petites coses es ahont hi escau més la nota d'art.

L'aire de sumptuositat que pretèn donarse a tot, es un perjudici evident, que ja no solament danya al individuu, sinó a la colectivitat tota. ¡Oh, si possible fos que dominés en la direcció d'un poble un criteri racional en quant al alçament y reforma d'edificis; els pobles guanyaríen doblement en aspecte y urbanisació. De totes maneres convindría un plan a seguir que podría anar perfeccionant el criteri dels arquitectes y constructors.

Realment causa extranyesa lo que passa a Catalunya. Tothom sab que es una nacionalitat completa ab fesomía propia en tots conceptes, y, no obstant, com ha anat abigarrantse son esperit, son caràcter, sa personalitat tota! Sembla que tendeix a ser un agrupament cosmopolita, com un poble nou qualsevol, sense ànima, sense aquell segell característich que de bon grat cambiaríen comprantlo a bon preu els pobles més forts del nou mon.

¿Per què aqueixa manía reformadora? Menys mal que fos en constant evolució, sense tendir a la pèrdua del caràcter, sinó, com si diguessim, a una modernisació conservant les arrels de la llur personalitat, cercant tot lo que pogués respondre a les exigencies dels temps.

A Sant Hilari s'ha edificat molt y s'ha reformat més, encara; y la llàstima que s'hagi pogut fer sense seguir un plan que hauría dut cert renovellament en l'aire típich de la comarca. Jo recordo perfectament quan s'aixecaven en el passeig de la Font Vella les torres de Càn Font y de Càn Gall. Sense ser cosa gayre plenament justa, tenen cert estil, cert caràcter que les fan típiques, sobretot la primera. Y no pot deixarse d'esmentar la de Càn Codina, allà en aquell recónich ombrívol de la baga del Ferrer. Sempre que la contemplo'm dú a la memoria les construccions gregues; y es que té quelcom de temple seriós, ab rastre de podiums en sa planera escalonada de les dúes entrades. Aquestes tres «torres», iniciaren la moderna construcció que, desgraciadament, no's continua, desviantse completament pera pendre, tot lo novament alçat, un aire de pretenciosa grandesa que avuy resta en el ridícol. Dintre de la vila es tot un desastre, descomptantse alguna reforma excepcional.

En les afores tenim Joanhux, que poguent èsser una maravella d'emplaçament y de construcció, es una deplorable vulgaritat, al menys en son aspecte forà.

Saleta del Mas ja es una altra cosa, y encara l'aire de castell mitjeval s'ha adulterat quelcom per capritxo del arquitecte qui no's documentà prou en els exemplars que restaven en peu en la comarca prou típica.

Subirà de Santes Creus, Tortadés, Masferrer, Masjoan, Soler y alguna altra masía pairal oferíen models completíssims. La primera no creyem s'hagi tocat en rès; ara en quant al Soler, potser que s'hauría de dir quelcom que no s'avindría prou ab el criteri del novell arquitecte qui tingué a son albir aquella restauració una mica massa en el crepuscle de sa carrera. L'actual propietari, home de prou cultura, potser que adreci algún tort o atreviment. De totes maneres resta quelcom de lo que fou. En arquitectura com en literatura deu respectarse la tradició. Ben viva y latent se troba en nostra terra perque pugui passar desapercebuda pels quí, com en Rafel Masó, no tenen ànima sorda.

Per restaurar queda molta cosa en la nostra població; y, com es natural, s'anirà extenent la nova construcció, per lo que caldría interessar a propietaris y a constructors pera que cerquessin les normes, els cànons d'un art que respongués més a la nota característica del terrer.

Viladrau y Sant Julià de Vilatorta, sense que arribin al complet model, poden ensenyar quelcom per lo que's vulgui y pugui fer dintre Sant Hilari y a sos encontorns. L'aire d'apilotament s'hauría d'evitar tant com se pogués, procurant cert espay entre casa y casa. Entre les pintoresques construccions dels pobles pirinenchs y de la Suiça, hi hà la dels fondals guillers y les altures del Collçacabra, hont hi hà vestigis gloriosos d'un art nostre, tan nostre, que'l creyem insubstituible y en ell s'hi han abeurat arquitectes de la talla den Puig y Cadafalch y den Gallissà, els veritables poetes de les nostres llars pairals.

Antoni BUSQUETS Y PUNSET.

Esculptors y Arquitectes

II

Desavinences artístiques.

Es veritablement escassa o nula la convivencia artística entre esculptors y arquitectes. Crech que de cap època pot afirmarse semblant cosa tan dolorosament.

Si no estessim presenciant l'estat de pertorbació que es allenada la arquitectura, quasi podríem dir que una mena de divorci irreconciliable s'es interposat entre esculptors y arquitectes.

S'ha estroncat la vena fecunda dels períodes artístichs de desenrotllo gradualment progressiu, quan a les imaginacions més diverses, y un pavorós període de dubtes y d'eclecticismes succesius ha sigut y es pròdigament alimentat per algunes generacions d'arquitectes.

Y com si això no fos prou penós encara, els arquitectes han girat la vista per no veure als seus germans, els esculptors, als quals deuen posar la meitat dels seus llorers històrichs.

La pertorbació de l'arquitectura contemporanía fins els arquitectes de més talent os la confessaràn apenats, si volen servos franchs.

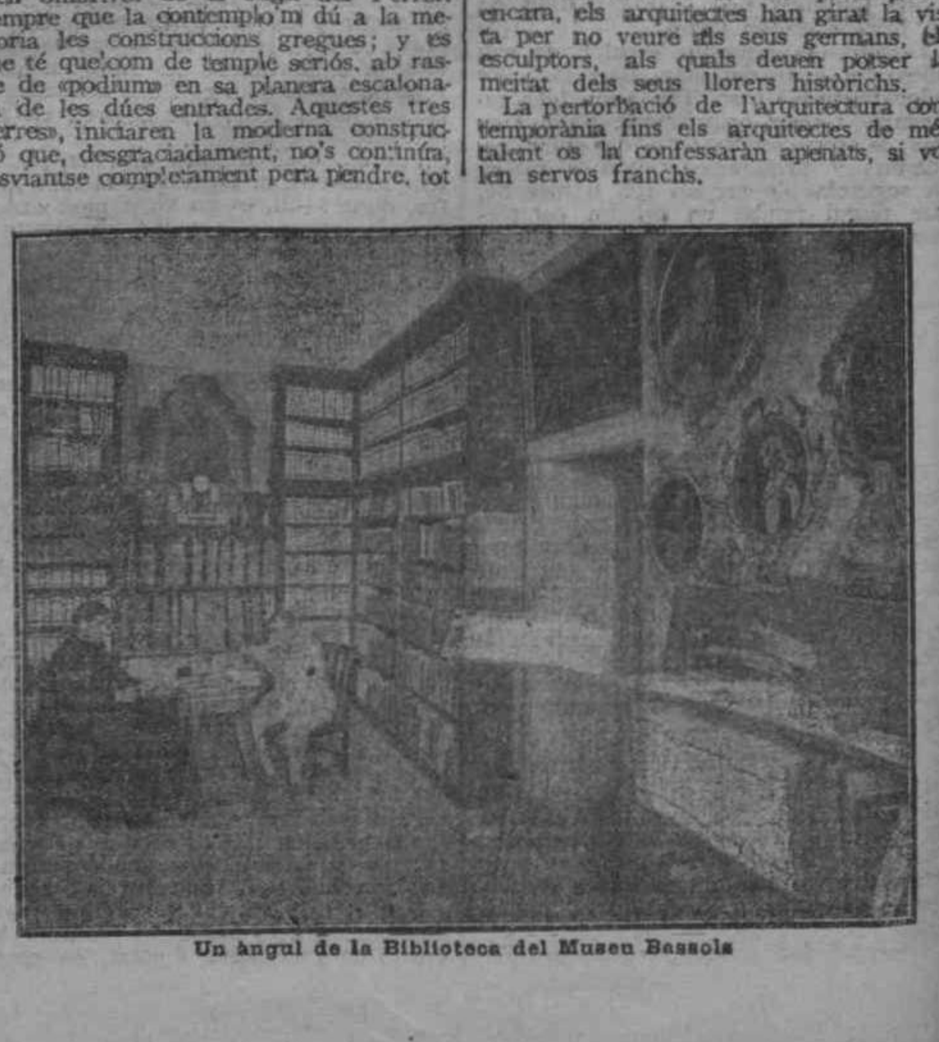

Un àngul de la Biblioteca del Museu Bassols

PRIMERA MEDALLA: BARCELONA 1907
G: HOMAR
MUEBLES · LAMPARAS · MOSAICOS · DECORACION
CANUDA: 4: BARCELONA
TALLERES : Carrer Sarrià, 88

COMPRA Y VENDA DE ANTIGUITATS

Mobles Artístichs
JOAN BUSQUETS
Aquesta casa no ha trasladat el seu despatx, segueix en el carrer de la Ciutat, 9
GRAN PREMI D'HONOR LONDRES 1912

Esculptures Religioses
Ignaci Farran
Girona, 176

LA PINACOTECA
MARCHS Y GRAVATS
Carrer Corts, núm. 644

Compra y venda d'Antiguitats
ANDREU MASSOT
LLIBRETERÍA, 16

P. REIG Y FILL
MOBLES
Tallers: CARRER UNIVERSITAT, 21
ARGUELLES (Diagonal), 512 bis
DESPÀTX: PASSEIG DE GRACIA, 27 CASA FUNDADA EN 1852

GRANS TALLERS DE FOTOGRABAT
C. Murtra
Hospital, 49, principal - BARCELONA

No pretench dir ni crech que'ls esculptors puguin ser una tendencia salvadora, però sí que estich cert de que'ls deliris y contorsions de l'arquitectura serien bon xich corretgits ab una càlida y amistosa convivencia entre esculptors y arquitectes.

Potser an algú li semblarà lo contrari y tindrà per menys exposada a perills tota arquitectura orfa de ornamentació esculptòrica. En aquest càs, entench que'l seny d'un bon constructor sabría deturar al esculptor del camí del barroquisme ornamental.

Sovint se diu y repeteix, en llaor de Barcelona, que es una de les ciutats del món ahont l'arquitectura moderna està més ben representada. Jo no ho negaré, però si fem un passeig per la ciutat nova, llevat d'algunes poques obres, veurem feta pedra la més vil fatuitat. Y si això es lo millor, no parlem més, perque l'escàndol més sorollós se faría entorn de nosaltres.

Si feu aquest passeig potser trobareu les obres de un bon esculptor decorant una fatxada de gùst pèssim que les aufega y ridicolisa, fent-les-hi cobarda traició, y allavors pensareu que'l retraiment y la manca de vera convivencia entre esculptors y arquitectes, tant pot venir de la desatenció de aquestos com del temor d'aquells.

Per esclarir un xich aquest punt, per parlar de l'oblit injust que'ls arquitectes han fet dels esculptors y la desconfiança que s'ha apoderat completament dels bons esmaginaires, sía'm permès altra vegada dur aquí el testimoni den Clarà.

Una visita feta, en companyía de nostre esculptor, als principals monuments de una vella ciutat catalana m'obrí els ulls an aquest tema, que si abans ja considerava prou transcendental, ara tinch com un tràgich episodi de la historia de l'art contemporani.

Vegerem el cadavre de un monument romà, alguna mostra d'esculptura romànica ornamental, alguna construcció gòtica ben gentil, uns bons models del Renaixement y uns altars barrochs notabilíssims, y devant de cada monument m'assenyalava en Clarà l'excepcional importancia que allí hi tenía la esculptura. «Això es esculptura, y no lo que fem ara, que al sortir de nostres mans ja sembla demanar lloch en un museu».

Y entrà a explicarme que'l millor y més esplèndit període de l'esculptura grega fou precisament quan aquesta era completament arquitectònica. Y entretant signava una construcció del Renaixement y me manifestava quant vivament desitjava y havía desitjat sempre decorar la obra d'un bon arquitecte. «En llochs aixís voldría veure escultures meves, aquí, al aire lliure.»

En Clarà ha cercat un arquitecte y l'ha cercat en và, y d'això jo l'he sentit quixarsen dolorosament, l'he sentit dóldres d'haver nascut en una època en la qual diu que'ls esculptors tenen ben poca rahó d'ésser.

En Clarà m'explanava tot això tan dolorosament que algún cop vaig mirarlo dubtant de que fos el sereníssim Clarà qui'm parlava d'aital faisó. Un dolor pregón caldejava ses paraules.

Després volgué ferme sabedor de la rahó que l'havía mogut a fer algunes de les seves obres. En Clarà somnía que Barcelona tindrà un jardí o un passeig soperb a vora'l mar, y ell per millor acariciar el somni, ja'n fà les estàtues d'aquest passeig. El «Ritme», la «Deessa», el «Crepuscle» volen sentir la música del mar de Grecia y de Barcelona.

«Son germanes d'aquelles immortals
filles del nostre mar al altra banda;
mes d'aquell temps no oiren les senyals
y perderen llavors la dolça tanda.

Y ara a la veu del nostre evocador
s'han alçat a la llum, y se les troba
ab aquella mateixa serenor
del geni antich, pro ab una tendror nova.»

Son paraules den Maragall dites en un brindis an en Clarà.

Donchs, si aquestes esculptures son filles del geni del mar, Barcelona les colocarà vora'l mar. Tan bona idea no tardarà a tenir compliment. Fassi Deu que la convivencia artística entre esculptors y arquitectes tingui la mateixa seguretat de ser un fet, o més bé, que tingui també un pròxim compliment.

J. M. DE PEDRALBES

Crònica

En honor den Rusiñol

Dijous passat tingué lloch a Iviça el banquet ab que'ls amichs y admiradors den Rusiñol obsequiaren al nostre eximi artista, qui acaba de passar una llarga temporada en aquella hermosa illa.

El banquet fou organitzat pel Círcol Artístich d'aquella ciutat y pels elements de la Societat Arqueològica, y pel senyor Romàn, hereu del fundador del interessantíssim Museu Arqueològich Ivicench.

Incendi a la Seu de Palma

Com ja diguérem en la nostra secció telegràfica, dies enrera se declarà un incendi a la Seu de Palma, que destruí per complet la Capella de Sant Bernat, y les nombroses obres d'apreciable valor artístich que s'hi contenien.

L'incendi fou produït, segons sembla, per un ciri que, portat en presentalla, estava colocat al peu del altar, y que al torçarse, degut a la calor, encendría els ropatges de la mesa, comunicantho al reste de la construcció.

En l'inventari de les pèrdues ocasionades per l'incendi, els diaris de Palma hi posen:

El sepulcre de la venerable Sor Isabel Cifre, fundadora de la Criança.

L'imatge del Sant Crist del Miracle.

En l'àtich del altar major hi existía un preciós baix relleu que representava una escena de la vida de Sant Bernat.

En el segon còs del retaule hi havía, en el centre, l'imatge del Sant Titular de la capella y en els costats les de Santa Rosa y Santa Caterina.

Vora al Sant Crist del Miracle, les efigies de Sant Guillem y Sant Gayetà.

El retaule estava rematat per una cadira gestatoria sostinguda per quatre Doctors de l'Iglesia.

Altres objectes de molt valor també s'han cremat.

En dita capella tenien els seus hàbits chorals l'arxiprest don Joan Ramón, el canonge don Bartomeu Pascual y el mestre de cerimonies don Lluís Palmer.

Se guardaven en dita capella unes antiquíssimes casulles brodades en or y plata, que sols s'empleaven el día de la festivitat del Sant, varis càlzers y missals de valor.

Foren trobades entre les cendres dues casulles de gran valor artístich, un xich cremades, dos càlzers y uns missals, quals objectes foren entregats al Capítol.

El diari d'ahont treyem l'inventari, diu:

«Los daños causados por el incendio son incalculables, pero podemos afirmar, según manifestaciones de péritos, ascienden á unas ochenta mil pesetas, teniendo en cuenta que han sido muchos los objetos que han sido pasto de las llamas, y son de incalculable valor.»

Circol Artístich de Sant Lluch

El Círcol Artístich de Sant Lluch ens comunica que'l día primer del corrent començaren les classes de model del natural pels socis, estant obertes a les hores de consuetut establertes de cada any.

En Pasqual Monturiol a Buenos Aires

Se troba a Buenos Aires el distingit artista català senyor Pasqual Monturiol, qui'l día 4 del corrent va obrir una exposició de les seves obres, en una de les sales d'exposició més famoses d'aquella capital.

Augurem un èxit al nostre artista.

Les pintures de Puvis al Pantheon de París

La célebre tela de Puvis de Chavannes que decora les parets del Pantheon, està en camí de ferse malvé. Llegim en una revista parisenca que en la part superior del plafó de Santa Genoveva, una gran taca d'humitat s'hi extén ab rapidesa alarmanta.

La Catedral de Strasbourg

S'està procedint actualment a la restauració o reforçament, millor dit, de la célebre Catedral de Strasbourg.

L'obra ha començat ab el descalç y consolidació dels fonaments d'un dels pilans que amenaçava ab la caiguda.

La Delegació del Estat ha votat un crèdit de 700,000 marks, el Municipi 250 mil, y en manquen encara 50,000 més que's recullirán per medi de rifes y tómboles que s'estàn organisant ab tota activitat a fi de que no s'hagin de parar les obres comensades.

Lo que Depás digué de Besnard

Era en el temps en que Besnard, jovenet encara, acabava de tornar de Roma hont havía disfrutat d'una pensió del Estat. El seu nom començava a ferse sentir y en les seves primerenques obres se veya ja que havía ben comprés tota la importancia del impresionisme y havía sabut nodrir el seu academisme en les noves fonts que obriren els impresionistes.

Parlant d'ell un día entre'ls pintors d'aquesta escola, Degàs, el célebre mestre, digué:—Sí, es un xicot molt aixerit que ja comença a volar ab «nostres» propies ales...

Les eleccions y una estatua

La ciutat de Limoux, la célebre vila francesa, vivía ditxosa mercés a la protecció oficial que desde París li dispensava'l seu cèlebre fill M. Dujardin Beaumetz, sub-secretari que ha sigut fins ara del ministeri de Belles Arts, de França. L'ilustre funcionari havía comblat la seva ciutat nadiua d'obres d'art de totes menes, y el Museu de Limoux era una mena de petit Louvre, ab les seves coleccions endressadetes y ben unides, ab bon presupost de personal y demés beneficis que la situació del seu protector permetien fàcilment concedir.

Entre'ls molts envíus d'obres d'art adquirides per l'Estat, que arriben desde París a Limoux, arribà un grupu esculptórich titulat «La tendresa humana», obra d'un célebre mestre de la estatuaria, que fou rebuda pel municipi de la petita ciutat ab mostres d'alegría y satisfació.

Pera ferli honor, l'Ajuntament acordà emplaçar la estàtua en un dels principals carrers de la població; una frondosa y solitaria avinguda que voreja'l riu.

Mes la calmosa ciutat corregué perills de lluita, y això fou quan l'aviador Vedrines se presentava diputat, en contra un candidat protegit y presentat per M. Dujardin.

No cal dir que ser protegit de Dujardin era, a Limoux, igual que posseir la protecció de tot l'element oficial; això és, tenir la població a la butxaca. Mes una petita part, disconforme ab el candidat, que no s'amagava de retreure la seva filiació y el protectorat de M. Dudin «qui ha embellit la ciutat nostra d'una obra tan bella com «La tendresa humana» (segons deya en els mitins), empipats de veures la cosa perduda, y com a protesta del protectorat civil del ex subsecretari, com si fossin nous barbres, agafen «La tendresa humana» y la tiraren al riu.

La estàtua dorm encara entre les aigües, y com sía que a les petites viles la calma es la millor, ningú gosa empendre l'obra de trèurela de nou, per temor de trasbalçar l'ordre públich.

Conferencies

El nostre estimat company el conegut fotògraf Adolf Mas, acaba de donar al Centre Excursionista de Vich dues conferencies de divulgació fotogràfica.

El temple romà de Vich ahont té'l seu domicili aquella entitat, estava plè de gom a gom. Feu la presentació mossen Gudiol, deixant la paraula al conferenciant, que, ab dicció fàcil y expressiva, desenrotllà els seus temes, impresionant fortament a la concorrencia.

En cada sessió se projectaren més de cent clixés que, tant per la tècnica de sa execució, com pels assumptes, entusiasmaren al públich, que interrompé diferentes vegades ab forts aplaudiments.

Sembla que la junta del centre té empenyo en que'l senyor Mas donguí a conèixer en successives conferencies els procediments moderns que en el ram de la fotografía domina, com ningú, nostre company.

Regionalisme artistich

Ab motiu del Congrés de la Federació FRegionalista de Bretanya s'es organisat, a la vila de Douarneuez, una exposició de pintors de la Bretanya, que promet èsser importantíssima, ja que d'aquella hermosa terra n'han sortit artistes de gran valua.

Exposició d'Art Religiós a Holanda

El pròxim any 1913, se celebrarà a la vila de Bois-le-Duc una exposició d'Art Religiós Modern, de caràcter nacional, pera la qual l'Estat ha votat un crèdit important.

L'Art a l'Universitat Industrial

Ha aparegut el programa del nou curs de 1912 a 1913, de l'Universitat Industrial, y ab ell, el de l'aula d'art aplicat al teixit, que reproduim a continuació:

Estudi de les formes de la naturalesa y la seva estilització. Composicions pera teixits y sos derivats.

Professor: Don Francisco Canyellas y Balagueró.

Durant el curs se donaràn, al igual que en l'any anterior, conferencies de historia del art en general y particularment del teixit, brodat, blonda y tapiç, per don Joaquim Folch y Torres, professor dels Estudis Universitaris Catalans.

Primer curs. — Principis, lleys y ritmes geomètrichs pera'ls teixits. — Estudi y barreja dels colors y ses gammes. — Diversos procediments pera pintar y dibuixar. — Estudi de formes del natural: flors, fauna terrestre y acuàtica, minerals. — Principis pera l'estilització de les formes.

Conferencies de historia del art. — Recopilació rahonada y comentada de les produccions textils en les civilisacions primitives. — Estudi general de la formació y desenrotllo del art egipci y especialment en el teixit. — Estudi de les industries textils egipcies. — Estudi general del art en les civilisacions caldea y assiria, en particular del teixit y del brodat. — La seda a l'Extrem Orient. — Recopilació de noticies històriques y deduccions sobre elles referents a les relacions del Extrem Orient ab els demés pobles orientals y ab les antigües civilisacions d'Occident. — Estudi general del art en les civilisacions grega y romana y recopilació de noticies y documents referents al art y industries textils.

Segon curs. — Estudi de les formes de la naturalesa. — Estilització de les formes y ensaig de traçats geomètrichs pera originals. — Estudi dels models clàssichs del art textil. — Pràctiques de composició. — Estudi d'originals pera diversos teixits. — Estudi de temes ornamentals pera la decoració y estampació de teles especials.

Conferencies de historia del art. — Idea general sobre l'influencia de les idees cristianes en la transformació artísitca. — Estudi del trajo en les pintures de les Catacumbes. — L'orient cristià. — Els teixits coptes. — Les industries de la seda en l'orient cristià. — Les fàbriques de teixits bizantines. — L'art cristià occidental. — Les industries textils monacals. — El brodat y el tapiç a Europa desde'l sigle X al XV. — Estudi de classificació y derivació dels motius de decoració textil desde'l sigle X al XV. — Les industries europees durant els darrers sigles de la Edat Mitja.

Tercer curs. — Estudi de les formes de la naturalesa, com en els altres dos cursos. — Estudi dels temes ornamentals històrichs empleats en l'art textil. — Composició d'originals pera teixits, tapissos, brodats y blondes.

Conferencies de historia del art.—Desenrotllo de la tapicería a Europa, durant el sigle XVI. — Els grans tallers europeus. — Colaboració dels grans mestres de la pintura en les industries del tapiç. — Les industries del teixit a Europa. — Les blondes. — Ordenació y classificació dels motius d'ornamentació textil desde'l sigle XVI al XVIII, d'acort ab la successió dels istils y anotació de les diversitats artístiques entre'ls pobles europeus. — El sigle XIX. — Corrents artístiques actuals en la composició de teixits.

Sobre una arqueta

S'ha vingut parlant aquests dies, entre la gent aficionada a les antiguitats, tant com entre'ls que's dediquen a buscar rahons y a infamar com poden a les associacions religioses, de la desaparició, del Convent de las Huelgas, de Burgos, d'una preciosa arqueta d'or repujat ab pedres precioses, presa al rey moro Miramamolui per les hosts d'Alfons VIII, quan la cèlebre batalla de las Navas.

S'ha suscitat això ab motiu de no haver sigut exposada, ab la colecció d'objectes d'art antich que ara la comunitat de las Huelgas ha enviat a l'exposició d'art antich celebrada a Burgos.

Preguntades les monjes sobre'l parader de la joya artística, digueren que rès més saben d'ella, sinó que'ls francesos l'havíen robada quan la guerra de l'Independencia.

Alguns mal intencionats, en contra això, han dit que dita arqueta fou exposada en l'exposició Hispà-Americana celebrada a Madrid l'any 1902, mes, posant les coses en son lloch, fa pochs dies el distingit arqueòlech y historiador burgalès senyor García de Quevedo, vé a demostrar, ab el catàlech d'aquella exposició a la mà, que tal arqueta no hi era, afegint en cambi datos de documents antichs que proven la certitut de que l'arca del rey Miramamolíu, hont se guardava el Coràn, y que fou després purificada pera'l servey de reliquiari, se l'havíen emportada en efecte els francesos, quan l'invasió de l'any 1808.

El Palau del Generalife

Llegim en un periòdich granadí, que'l Jutjat acaba de dictar sentencia en el plet de la propietat del famós Palau del Generalife, hermosa obra d'arquitectura rodejada d'aquells preciosos jardins que en Rusiñol tantes vegades ha pintat.

En la sentencia, que resòl un plet que ha durat més de cent anys, se declara que'l Generalife es propietat particular del patrimoni del Rey, y, per lo tant, ara del Estat, igualment que l'Alhambra.

Se condemna als marquesos de Campotejar, que han vingut posseint el Generalife, a entregar l'import dels fruits produïts o que degué produir la possessió dels temps de l'alcaide Grimaldi y a abonar les costes.

Lley de l'Art

Conferencia feta al Círcol Artístich de Sant Lluch, per l'Ilustríssim Dr. Torras y Bages, Bisbe de Vich.

(Continuació)

En l'art, com en totes les humanes disciplines, el sentit comú es la gran norma y la simple contemplació de la historia de l'art, la comparació de les seves vicissituts, prescindint de discusions tècniques y de elocubracions filosòfiques o científiques, la discreta y desapassionada observació de la cultura artística ens manifesta, que quan el ritme del art sofreix violencia, quan se vol passar per sobre de la lley, quan la superbia dels homes cerca la originalitat, quan tothom vol èsser geni y cerca el contrast ab els demés mortals, aleshores vé el no entendres, la vanitat ridícola, les extremituts barroques, romàntiques o modernistes.

Al revés, quan la lley illumina desde son zenit, quan el ritme vital s'exercita sense destorb, quan el procés de la vida se desenrotlla ab naturalitat, quan guía al talent artístich la pura amor a la bellesa, quan aquesta es el sol que fà madurar els fruits que's conresen en el jardí de les arts, com el sol que feya cantar les cigales de Grecia y de Provença; quan la bellesa presideix assentada com regina en el trono de la veritat, aleshores l'enginy artístich produeix el fruit de la bellesa assahonat, rich, dolcíssim, nodritiu, noble aliment de la vida humana.

No hi hà rès més rítmich que la vida: quan el ritme se para s'acaba la vida, quan el ritme se pertorba la salut se altera; y com la bellesa es vida, per necessitat intrínseca té ritme, la pertorbació d'aquest es alteració d'ella y sa falta significa mort, corrupció y destrucció definitiva. La necessitat essencial del ritme es d'evidencia irresistible en la música y en l'arquitectura; en aquestes dúes arts la falta del ritme porta ab una fatal evidencia la ruína. Un edifici cau, una peça musical se fà irresistible, deixa d'ésser tal peça musical si'l ritme desapareix; y com el ritme es la lley de l'armonía y de la vida de totes les arts, es ell l'ànima, la substancia y la essencia; que per això un sabi definí la bellesa, dient que era una armonía vivent.

III

D'aquí provè que l'anarquía artística, predicada per una part dels anomenats intelectuals sigui una desolació tant forta com l'anarquía social. Totes dúes venen d'un mateix orígen: de l'anarquía de l'esperit. L'esperit es sempre lo que caracterisa, determina y dona forma a les coses humanes. Potser me direu, artistes, que l'anarquía, lo mateix la dels esperits que la de la materia, per vosaltres té una sublim armonía, que les escenes més grandioses, les que'ns penetren més, les que s'acosten més al infinit no son aquelles escenes en que la lley pacíficament presideix a son desenllaç, en que'l ritme impera ab regularitat exacte; sinó les escenes de terratrèmols, el terrabastall de les lluites, les passions desencadenades, la pertorbació dels elements, la contrarietat dels esperits, la oposició de voluntats y el contrast dels sentiments. Y teniu rahó, perque Jesucrist, nostre dolç Salvador, qui vingué al món per introduirhi la summa bellesa, la perfecció excelsa del llinatge, digué que no venía a portar la pau, sinó la lluita; y els doctors de la estètica, qui no son de la escola de Jesús, criden contra del Cristianisme perque alterà la platxeria de l'art antich, la delicia de la vida animal, l'elegant sensualisme de la Grecia, que trobava son complement en un espiritualisme, en un cel y en unes divinitats fets a sa imatge y semblansa. Però apesar d'aquests doctors, la humanitat moderna no s'ha sabut conformar ab la delicia dels sentits, ni ab lo endormiscament de les potencies de l'ànima, ab somnis tranzitoris de armonía, ab ficcions, símbols y impresions imaginatives. Jesús deya que havía vingut pera encendre'l món, y aquest incendi no l'apagaràn els petits llegisladors de l'esperit humà, qui pretenen estatuir lleys diferentes de les que dimanen del Evangeli, que es la summa veritat humana, perque al home modern, encara que's declara emancipat de la fè, se li han empeltat les immenses aspiracions del cristianisme.

Ell cerca per tot arreu, vola per tots els espays y no para fins a trobar una bellesa sens lley. Com el filosoph germànich que ell mateix se volía fer la veritat, que pretenía que son esperit era la màquina que la produía, aixís també aquests profetes de l'anarquía artística no fan cas no solament del Evangeli, sinó que ni de Grecia ni de Roma. Son uns Jupiters, molt diferents del d'Atenes, anèmichs y nerviosos, qui's pensen portar dintre de la seva testa la Minerva de la humana delicia intelectual. Cauen en una gran aberració. Ells no volen lley y al mateix temps ells volen esser la lley dels altres, perque ells creuen que'ls altres homes han de tenir son goig, son criteri y han de satisfer sos apetits intelectuals en la seva fòrmula artística, es a dir, en la lley de son esperit, y ells comencen per proclamarse independents de la lley. Nosaltres els cristians tenim altres principis.

IV

El nostre mestre Jesús, seguint o ratificant les ensenyances de la Sabiduría eterna qui havía parlat per la boca dels profetes, qui eren com els seus predecessors, Jesús, manifestació substancial de Deu immortal als homes mortals, ensenyà que Ell, Deu, era la Veritat; y el Psalmista (1) havía cantat en sos maravellosos himnes que la lley dels homes era la Veritat.

Per això, estimats amichs, vos deya que teníeu rahó de trobar una armonía sublim en el desordre de les lluites, dels cataclismes, dels paroxismes de les passions humanes, perquè això no es efecte d'un deleite morbós, d'un gust extravagant, d'un refinament corrupte, sinó de la gran Lley de la Veritat.

Hi hà una bellesa augusta, una delicia summa, la fruició absoluta y inalterable que nosaltres en la present situació no podem assolir. Mentres estem en la subjecció present, lligats y presos en el món, fins que arribarà l'hora de la llibertat, les nostres fruicions son rudimentaries. Tot l'art, de pintura, d'esculptura, de música, d'arquitectura y de poesía, son uns purs rudiments, unes sublims beceroles de la ciencia de la delicia espiritual. Y perque no cregueu que aquestes idees meves son imaginacions d'un eclesiàstich místich, vos diré que lo mateix afirmava Kant, filosoph més racionalista que no pas cristià, quan deya «que lo bell era'l reflexe de l'Infinit a travers de lo finit. Que era Deu entrevist» (2): Lley summa de tota la existencia, astre de vida que la difundeix a la immensa constelació de tots els sers, ritme armònich del qual son notes quasi apagades l'inefable concert de les belleses finites, immensitat d'amor de qui son insignificants guspires els nobles purs sentiments humans, fons de gloria, irresistible pera'ls homes viadors sobre la terra, que Sant Pau explica que ell pogué veure però que no sab com, sinó que arrebatat a lo més alt del cel, ignora si en aquella situació estava unit o separat del cos y que no sab dirho perque lo que vegé no's pot explicar (3).

L'ascensió a la bellesa es difícil y misteriosa. Els camins de la ciencia matemàtica, o de la ciencia física es clar que son costosos y fadigants, però la lògica de la deducció o de la inducció es induptable que hi porten. Mes ¿quín camí porta a la bellesa? ¿Qui podrà discernirla y concretarla? ¿Quin jutge dictarà sentencia en el conflicte de les discusions. En la època cavalleresca decidíen la qüestió ab la punta de l'espasa. A' mi'm sembla que tota la humanitat, desde son principi fins ara, es un immens torneig de lluites, el fi últim de les quals, ben aclarides les coses, no es altre que'l triomf de la bellesa. Els homes per ella son cechs. Bellesa y amor son una mateixa cosa, y a Cupidus sempre'l pintaven tapat d'ulls. L'amor, o sía la fruició de la bellesa, no es una prerrogativa personal, el dò de disfrutarla no constitueix un privilegi, de manera que ella existesca solament per una aristocracia intelectual. A mi m'irrita, en plè temps de Cristianisme, la resurrecció de la teoría aristotèlica que suposava que hi havía homes predestinats a viure en una esfera inferior de l'esperit. La bellesa, com la veritat, existeix pera'ls homes y pera tots els homes, lo mateix pera'ls richs que pera'ls pobres, pera'ls dedicats a les lletres, que pera'ls dedicats a l'aixada y a la llençadora. Jo no puch concebir, deya Morris, que l'art sía el privilegi d'alguns, com no puch concebir que ho síen l'educació y la llibertat... es una necessitat positiva de l'existencia, ho deu esser baix pena de que siguem menys homes. L'art que necessitem ha d'ésser pràctich, pera tots y en bé de tots, y aquest art ens ennoblirà. La bellesa tè un caràcter social, en les comunitats humanes ha de esser solidaria, tothom n'ha de disfrutar segons la seva capacitat, com de la llum y del aire segons els ulls y el pulmó de cada hú. La general participació de la bellesa indica la elevació d'una època. L'idea de que la bellesa aixís com la veritat es una cosa individual, o a lo més de familia o de classe, que a cada casa se la hagin de fer com l'escudella a la cuina pera que cada hú mengi a son gust, es un error lamentable, inhumà y anticristià.

L'art es tan social per naturalesa que podem dir que l'art selvatge no existeix. Hi hà artistes sublims qui en certes ocasions ens semblen selvatges, perque van a la seva, perque com que no's cuidessin dels altres, fan lo que'ls sembla an ells; però si observeu bé, si contempleu ab atenció les seves obres, desaforades, exagerades y fòra de mida, hi trobareu una profonditat de sentit humà que vos arribarà a l'ànima, una llum y armonía que vos eleven l'esperit a una esfera superior, que vos treuen de la vulgaritat de la vida ordinaria pera trasladarvos a una regió en que la perfecció regna. Y es perque a l'art se li deu aplicar aquell gran principi que Sant Tomàs aplicava a la filosofía: l'estudi de la filosofía, deya, no té per objecte saber lo que'ls altres homes han pensat, sinó conèixer la veritat de les coses tal qual es. Es a dir, l'art cerca l'invenció de la veritat resplandent, vivificant, no fragmentaria com la que troben les ciencies exactes y naturals, cerca la visió de la vida, la resplandor del infinit segons la expressió ja citada de Kant.

(Seguirà)

---

(1) Psalm. CXXIII y CXLII.

(2) Apud Bougaud: *Le Cristianisme*, etc., vol. I pàg. 81.

(3) 2.ª Cor. XII. 2.

ESTEVA Y C.ia
AVANTS HOYOS ESTEVA Y C.ia
GRAN FABRICA DE PARQUETS · MOBLES ALTARS · IMATGES MOTLLURAS PERA MARCHS · OBJECTES D'ART PROPIS PERA REGALOS
SALONS: PASSEIG DE GRACIA 18
TALLERS: C. UNIVERSITAT 112

Comers de Antiguitats
DE
Francisco Llorens
Bou de la Plaça Nova, 9 y 11
BARCELONA